

Apocalipsis

Xa mdyi'o scua la cha' 'in Jesucristo

¹ Nde cha' nu ngulyo scua la Ndiose cha' 'in Jesucristo, si'yana ca cuiya' ti' nchgaa nu lca nguso 'in ñi cha' nu cua' nchcui cha' tsato'o, lo' ngua'an tñan ñi angujle 'in ñi nu ya ytsa' cha' re 'in yu Xuhua nu lca nguso 'in ñi.

² Cua' mdaa yu suun tsaña'an nguiaa cha' 'in Ndiose, a cunta lo'o cha' nu ycui' Jesucristo, nchgaa cha' nu cua' na'an tloo yu.

³ Tsu'hue ca xu'hue nu chcui' quityi re lo'o nu quine 'in cha' nu mxicyui' Ndiose 'in yu, lo' tucua can' tñan nchgaa cha' nu nguinu scua loo quityi re, si'yana cua' nchcui cuii' cha' tsato'o na.

Nchcui' cha' yu Xuhua 'in tsa cati ta jun ta'a na

⁴ Nan' yu Xuhua, ngua'an tñan quityi re 'in um, cui' cati ta jun ta'a na ndi'in se'en lyi'ya loo Asia. Ndiose, tsatlyu lo'o tsa cati espíritu nu ndi'in se'en nducua ñi, taa ñi cha' tsu'hue nu chu'hui ni' cusya 'in um, ñi nu ndi'in ti' culoo, lo'o cua' ñii, lo' ntsu'hui cha' quiaan ñi, lo' cu'ni ñi cha' tyi'in tsu'hue um.

⁵ A cunta lo'o cha' cuiya' 'in Jesucristo, ñi nu nchcui' cha' nu ñi, ñi nu culo nducua la mdyiqui'o lo' a ntsu'hui 'a cha' caja, scati ñi nu ndlo tñan 'in nchgaa ree nu ndi'in loo chendyu re, cui' ñi nu m'ni 'tnan 'in na lo' msuhui ñi 'in na lo'o tne ñi si'ya qui'ya 'in na,

⁶ ña'an ca si'yana ca na sca quichen nu tucua tloo Ndiose, ñi nu lca Sti Jesucristo, lo' scati 'in ñi cu'ni tnu na lo' culo ñi tñan tsala xaa, Amen.

⁷ —Ña'an jan ñi, cui' ñi ntsu'hui cha' quiaan ñi ni' ndlaa—. Nchgaa nten ña'an tloo 'in ñi, a cunta lo'o nu yjo' chcuán cha sii' ñi, —ña'aan ta nten chendyu qui'ya tu'hua tiquee si'ya ñi—. Cui' cuaña'an tsato'o na, Amen.

⁸ Nde cha' nu nchcui' Ñi X'nan na: Nan' lcan letra Alfa lo'o Omega, nan' cua' ndi'in ti' culoo lo' a ntsu'hui cha' tsatii cha' 'ñan, ñi nu ndi'in ti' culoo, lo'o cua' ñii, ñi nu ntsu'hui cha' quiaan, scati ñi nu tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in.

Xa na'an xñii yu Xuhua 'in Jesucristo

⁹ Nan' yu Xuhua, ta'a ndiya qui'an ti' um, ta'a ndijin na nu ti'i lo' tsatlyu ndlo ñi tñan 'in na, cui' Jesucristo ngui'ni ñi cha' si'yana nda loo na lo'o nchgaa loo cha', lo' si'ya cha' 'in Ndiose nu nda'an ycuin', a cunta si'ya cha' 'in Jesucristo, ntsu'huin se'en lca Patmos, se'en su sca yuu tlu'hue tyi'a tujo'o.

¹⁰ Cui' tsaan 'in Ñi X'nan na xa mtsa'an yu'hui Espíritu 'ñan, lo' nde chon' ngune 'ñan jui sca nu ycuí' tsaña'an cueen ne sca cuhii,

¹¹ lo' nchcui': Nan' lcan letra Alfa lo'o Omega, nan' la ña'an cua' ndi'in ti' culoo lo' a ntsu'hui cha' tsatii cha' 'ñan. Ca'an scua nchgaa cha' nu na'an, lo' ca'an tñan 'in na 'in tsa cati ta jun ta'a na nu ndi'in se'en lyi'ya loo Asia: Quichen Efeso, lo'o Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, lo'o Laodicea.

¹² Xacan' mxina'an nde chon' cha' ti ca nu nchcui' lo'on, lo' ncua chcan' 'ñan ndon tsa cati

se'en nducua quii' ndiquin, nu nguiaa' lo'o chacui' oro,

¹³ lo' tlu'hue la se'en nducua quii' can', na'an ndon —Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan—, lco' sca te' tucuin nu ndiyaa la yni quiya', lo' jyan tiquee can' nchcan' na lo'o sca na oro,

¹⁴ ña'aan quichan' que can' mten na ña'an nchca ti' slya', uta ña'an quió quee, lo' quiloo can' chcan' na tsaña'an nchca ti' quii' ndiquin.

¹⁵ Quiya' can' nduhui na tsaña'an nchca ti' chcuan nu nsu'hua ne' loo quii', lo' cueen nchcui' can' tsaña'an ne ljaan tyi'a tlya.

¹⁶ Yaa' tso' cueen 'in can' nducua tsa cati cuii, lo' tu'hua can' ndyi'o sca spada nu hcuaa tso' cha, floo can' nduhui na tsaña'an nchca ti' cucha xa nu luhui xaa.

¹⁷ Una xa na'an 'in can' cui' xaa mdlyun tloo, lo' mstin tsaña'an nchca ti' sca nu ngujui. Yaa' tso' cueen 'in mdi'in tyaa 'ñan, lo' juin: A cutsen, nan' la ña'an cua' ndi'in ti' culoo lo' a ntsu'hui cha' tsatii cha' 'ñan.

¹⁸ Nan' lcan ñi nu lo'o ca, siya' ngujuin ti' culoo, una cua' ñii lo'on can tsala xaa, Amen. Mhcuan cha' cuiya' 'in cha' ndyija lo'o Hades se'en ntsu'hui cusya 'in ne' ngujui.

¹⁹ Ca'an nchгаа cha' nu cua' na'an, cha' nu nchca cua' ñii lo'o cha' nu ti' lyijyi ca.

²⁰ Ndeña'an nguiaa cha' 'in tsa cati cuii nu na'an nducua yaan' tso' cueen, lo'o cha' 'in tsa cati se'en nducua quii' ndiquin nu nguiaa' lo'o chacui' oro: Tsa cati cuii can' lca angujle nu ntsu'hui cunta 'in cunda scaa ta jun ta'a na, lo' tsa cati se'en nducua quii' ndiquin nu na'an can', lca tsa cati ta jun ta'a na.

2

Cha' nu ycui' Jesús lo'o jun Efeso

¹ Nde cha' nu ca'an tñan 'in angujle nu ntsu'hui cunta 'in jun ta'a na ndi'in Efeso: Ndeña'an nchcui' ñi nu nducua tsa cati cuii yaa' tso' cueen 'in, ñi nu nda'an tlu'hue la se'en nducua quii' ndiquin nu nguiaa' lo'o chacui' oro:

² Nan' jlyo tin' ña'an tñan ngui'ni um, tsala ña'an nsu'hua um juesa lo' nda loo um lo'o cha' nu ndijin um, a cunta si'yana a nducuan xu'hue um 'in nu nda'an lo'o cha' nducun', nsñi um cunta 'in nu nchcui' si'yana nda'an lo'o cha' cuiya' 'in Ndiose, siya' a tucui lca can', lo' nguija lyoo um 'in si'yana lca sca nu cuiñi.

³ Lyee 'a cua' mdijin um nu ti'i una mda loo um, lo' si'ya cha' 'ñan lyee msu'hua um juesa, lo' a ngui'ni na'an ti' um lo'o cha' can'.

⁴ Una ntsu'hui sca cha' nu a ndyu'hui cuiya' tin' 'in um, si'yana a ntsu'hui 'a cha' tsu'hue 'in um ña'an ti' culoo.

⁵ Can' cha' quia yu'hui ti' um ña'an yato'o ngula yaa' um cha' can', lo' xiton um cu'ni um ña'an nu mdyisnan um ti' culoo. Cha' si'i, cui' xaa tsa'an se'en ndi'in um, chcuan se'en nducua quii' can' 'in um, cha' na a xitsa'an um cha' tiyaa 'in um.

⁶ Una ntsu'hui xca cha' nu ti' tsu'hue ntsu'hui tiqueen lo'o um, si'yana nxcuan tloo um cha' nu ngui'ni nchgaa nu nguiaa tso' 'in Nicolás, lo'on nan' nxcuan tloon cha' can'.

⁷ Nchgaa nu ne 'in cha' re, cu'ni cunta cha' nu nchcui' Espíritu lo'o nchgaa ta jun ta'a na. Nu cu'ni canan lo'o cha' re, can' nu taan cha' cuiya' cu mti

nu ndyi'yu loo yca nu ndaa chendyu, cui' yca nu nducua tlu'hue la se'en ndi'in Ndiose.

Cha' nu ycuí' Jesús lo'o jun Esmirna

⁸ Nde cha' nu ca'an tñan 'in angujle nu ntsu'hui cunta 'in jun ta'a na ndi'in Esmirna: Ndeña'an nchcui' ñi nu cua' ndi'in ti' culoo, ñi nu a ntsu'hui cha' tsatii cha' 'in, ñi nu ngujui lo' mdyiqui'o:

⁹ Nan' jlyo tin' ña'an tñan ngui'ni um, tsala ña'an ndijin um nu ti'i, lo' ti'i ña'an chendyu 'in um (siya' cuilyiya' um tso' 'in Ndiose). Tsala ña'an ndaja ne' 'in um, cui' nu nchcui' si'yana lca ne' judio, lo' si'i na, cui' ca nu sca cha' ti 'in ne' lo'o Laxa'an.

¹⁰ Una a xicutsen ti' um lo'o nchgaa cha' nu ljyaan 'in um. Ña'an jan ñi, laxa'an cu'ni cha' sca tucua um tsaa um na'an chcuan, ña'an na cha' ta loo um lo'o cha' can', lo' tyijyin um nu ti'i tsa tii tsaan. Chcui ncha'an um 'ñan tsaya' tyi'o um loo chendyu re, lo' nan' taan cha' tsu'hue 'in um, cui' chendyu nu a tsatii 'a.

¹¹ Nchgaa nu ne 'in cha' re, cu'ni cunta cha' nu nchcui' Espíritu lo'o nchgaa ta jun ta'a na. Nu cu'ni canan lo'o cha' re, a qui'ni ca'an 'in can' lo'o nu cua' nchca tucua cha' ndyija.

Cha' nu ycuí' Jesús lo'o jun Pérgamo

¹² Nde cha' nu ca'an tñan 'in angujle nu ntsu'hui cunta 'in jun ta'a na ndi'in Pérgamo: Ndeña'an nchcui' ñi nu nda'an lo'o sca spada nu chcuaa tso' cha:

¹³ Nan' jlyo tin' ña'an tñan ngui'ni um, lo' jlyo tin' la ndi'in um, cui' quichen se'en nducua Laxa'an, una siya' cuaña'an nducui ncha'an um 'ñan, a nxcuan tloo um cha' nu ndiya qui'an ti' um, ñi a

m'ni na'an ti' um xa yjui ne' 'in yu Antipas nu tsu'hue mdaa suun cha' 'ñan, cui' quichen se'en ndi'in Laxa'an can'.

¹⁴ Una ntsu'hui sca tucua cha' nu a ndiya tin' ña'an ngui'ni um, si'yana lja um ntsu'hui nu nguia ncha'an cha' tiyaa 'in Balaam, yu nu ngulo'o 'in Balac si'yana xityu 'in ne' Israel loo qui'ya, lo' cu ne' na nu cua' yu'hui loo jo'o, lo' sten yu'hui ne' lo'o ña'an tucui ti.

¹⁵ A cunta si'yana lja um ntsu'hui nu nguia ncha'an cha' nu ndlo'o Nicolás, cui' cha' nu nxcuan tloon.

¹⁶ Can' cha' xilo'o chon' um cha' re, cha' si'i cui' xaa tsa'an se'en ndi'in um, lo' cu'ni canan 'in can' lo'o spada nu ndyi'o tu'huan.

¹⁷ Nchgaa nu ne 'in cha' re, cu'ni cunta cha' nu nchcui' Espíritu lo'o nchgaa ta jun ta'a na. Nu cu'ni canan lo'o cha' re, taan cha' cuiya' 'in cu jaslya nu ntsu'hui cutsi' 'in Ndiöse, lo' taan sca quee lyo' ti nu mten 'in se'en nga'an sca nii nu cui ti nu a tucui ndyu'hui lyoo, lo' scati nu 'in 'in na chu'hui lyoo nii can'.

Cha' nu ycui' Jesús lo'o jun Tiatira

¹⁸ Nde cha' nu ca'an tñan 'in angujle nu ntsu'hui cunta 'in jun ta'a na ndi'in Tiatira: Ndeña'an nchcui' Sñe' Ndiöse, ñi nu chcan' quiloo ña'an nchca ti' quii' ndiquin, lo' quiya' ñi nduhui na tsaña'an nchca ti' chcuan nu ntsu'hui loo quii':

¹⁹ Nan' jlyo tin' tsaña'an tñan ngui'ni um, lo' jlyo tin' tsala ña'an ntsu'hui cha' tsu'hue 'in um, tsala ña'an ndiya qui'an ti' um, a cunta nda loo um lo'o nchgaa cha', lo' tñan nu ngui'ni um cua' ñii tsu'hue la na que ña'an ti' culoo.

20 Una ntsu'hui sca tucua cha' nu a ndiya tin' ña'an nu ngui'ni um, si'yana ndaa um ya' 'in ne' cuna'an naan Jezabel, nu nchcui' si'yana Ndiose nxiycui' 'in, ndlo'o ne' 'in nguso 'ñan, lo' ñilyi'o ne' 'in si'yana sten yu'hui lo'o ña'an tucui ti, lo' cu can' na nu cua' yu'hui loo jo'o.

21 Cua' s'ni ntan cha' ñi xaa xilo'o chon' ne' qui'ya 'in ne', una a xlyaa ne' cula' ti' ne' lo'o cha' nu nguiten yu'hui ne' lo'o ña'an tucui ti.

22 Ña'an jan ñi, nan' cu'nin cha' xñi quicha ne' lyee ya', lo' xitijin nu ti'i 'in nchgaa nu nguiten yu'hui lo'o ne', cha' na a xilo'o chon' can' cha' ngunan' 'in.

23 A cunta cu'nin cha' caja nchgaa sñe' ne', lo' cuaña'an ca cuiya' ti' nchgaa ta jun nu ndiya qui'an ti' 'ñan, si'yana ndyu'hui lyoon ña'an lca cusya 'in nten lo'o cha' tiyaa 'in ne', lo' cunda scaa ne' su'huan lyiyan' 'in ne' cua' ña'aan tñan ngui'ni ne'.

24 Una 'un lo'o nchgaa la ña'an jun nu ndi'in Tiatira, nu a nguia ncha'an cha' nu ndlo'o ne', 'un nu a nchca chu'hui lyoo cha' nu ntsu'hui cutsi' 'in Laxa'an, cunen lo'o um: A su'huan xca yu'hua chon' um.

25 Una tsa ncha'an um cha' nu ndiya qui'an ti' um tsaya' nu quiaan xiya'.

26 Nu cu'ni canan lo' xu'hua se'en cha' nu nchca tin' hasta tyi'o loo chendyu re, —nan' taan cha' cuiya' culo can' tñan 'in nchgaa nten chendyu,

27 tla culo can' tñan lo' sta can' 'in ne' tsaña'an nguita sca quiton' lo'o juesa—, cuaña'an cha' cuiya' nu mdaa Stin 'ñan,

28 A cunta taan cuii nu nchcua xa tlya 'in can'.

29 Nchgaa nu ne 'in cha' re, cu'ni cunta cha' nu

nchcui' Espíritu lo'o nchgaa ta jun ta'a na.

3

Cha' nu ycui' Jesús lo'o jun Sardis

¹ Nde cha' nu ca'an tñan 'in angujle nu ntsu'hui cunta 'in jun ta'a na ndi'in Sardis: Ndeña'an nchcui' ñi nu nda'an lo'o tsa cati espíritu 'in Ndiose, lo'o tsa cati cuii: Nan' jlyo tin' ña'an tñan ngui'ni um, lo' siya' ne cha' si'yana lyee ndiya qui'an ti' um 'ñan, una jlyo tin' si'yana a nsu'hua loo um cha' can'.

² Tyi'in tiyaa um lo' xiya' tyi'in tya tla um cha' nu cua' mxnu ca'an chon' um, si'yana a nchca ña'an cha' ta ngui'ni um cha' nu nchca ti' Ndiose.

³ Quia yu'hui ti' um cha' nu cua' ngune 'in um lo' ncuán xu'hue um, lo' xu'hua se'en um cha' can'. Xitsa'an um cha' tiyaa 'in um, cha' si'i, ljaan se'en ndi'in um tsaña'an nchca ti' sca yu cunan, ñi a ca jlyo ti' um ñi braa qui'yan tsati ntyin chon' um.

⁴ Una ntsu'hui tucua snan jun nu ndi'in Sardis nu a nchca cu'ni coo' chendyu 'in, can' nu ntsu'hui suun 'in co' te' mten lo'on.

⁵ Nu cu'ni canan lo'o cha' re ntsu'hui cha' co' te' mten, lo' a xcan nii nu nga'an loo quityi 'in Ndiose, se'en nducua nii nchgaa nu cua' jui chendyu 'in, cui' ca nu tijin cunta 'in can' la tloo Stin lo'o tloo angujle 'in ñi.

⁶ Nchgaa nu ne 'in cha' re, cu'ni cunta cha' nu nchcui' Espíritu lo'o nchgaa ta jun ta'a na.

Cha' nu ycui' Jesús lo'o jun Filadelfia

⁷ Nde cha' nu ca'an tñan 'in angujle nu ntsu'hui cunta 'in jun ta'a na ndi'in Filadelfia: Ndeña'an

nchcui' ñi nu Luhui ca, ñi nu Ñi ndi'in cha' 'in, — ñi nu nda'an lo'o yaa' na'an 'in Ree Davi, ñi nu nsla tuna'an lo' a tucui nu tca tucun 'in na, a cunta nducun ñi 'in na, lo' a tucui nu tca sla 'in na—.

⁸ Nan' jlyo tin' ña'an tñan ngui'ni um, ña'an jan ñi, tloo um cua' mslan sca tuna'an nu a tucui tca tucun, siya' chin' cha' 'in um, una ti' nxu'hua se'en um cha' nu nchcui', lo' a nxcuan tloo um 'ñan tloo nten.

⁹ Ña'an jan ñi, nchgaa nu sca cha' ti 'in lo'o Laxa'an, nu nchcui' si'yana lca ne' judio, una a nguiaa ne' lo'o tso' cha' can', cui' ca nu nchcui' ne' cha' cuiñi, nan' cu'nin cha' si'yana caan ne' lo' tyi'ya xtyin' ne' tloo um, lo' ca cuiya' ti' ne' si'yana lca um nu lyeey ndyu'hui cuiya' tin' 'in.

¹⁰ Loo nu mxu'hua se'en um cha' nu ycuin' tsaña'an ntsu'hui cha' ta loo na, lo'on nan' ntsu'hui cha' sñin cunta 'in um xa caan nu ti'i 'in nten sca chcui chendyu, ña'an na cha' ta loo ne' lo'o cha' can'.

¹¹ Ña'an jan ñi, cua' nchcui cuii' cha' ljaan, can' cha' tla tyon um lo'o cha' nu ndiya qui'an ti' um, si'yana a tucui nu chcuca cha' tsu'hue nu qui'ni ca'an 'in um.

¹² Nu cu'ni canan lo'o cha' re, nan' cu'nin cha' si'yana ca can' tsaña'an nchca ti' sca biye nu ndon ni' lyaa 'in Ndiose 'ñan, lo' tsala xaa ntsu'hui cha' tyon can', lo' sii' can' cha'an nii Ndiose 'ñan lo'o nii quichen 'in Ndiose 'ñan, cui' quichen Jerusalén nu cui ti nu ndyi'o se'en nducua Ndiose 'ñan la ni' cuaan, a cunta lo'o niin nu cui ti 'ñan cha'an sii' can'.

¹³ Nchgaa nu ne 'in cha' re, cu'ni cunta cha' nu nchcui' Espíritu lo'o nchgaa ta jun ta'a na.

Cha' nu ycuí' Jesús lo'o jun Laodicea

¹⁴ Nde cha' nu ca'an tñan 'in angujle nu ntsu'hui cunta 'in jun ta'a na ndi'in Laodicea: Ndeña'an nchcui' ñi nu lca Amen, ñi nu tsu'hue nda suun lo'o cha' nu ñi, cui' ñi nu mdi'in tyaa suun nchgaa loo na nu mtñan Ndiose:

¹⁵ Nan' jlyo tin' ña'an tñan ngui'ni um, ñi a tu'hua um lo' ñi a tique' um, tsu'hue ca cha' cua na su'hua loo um siya' scati cha' re.

¹⁶ Una si'yana lca um sca nu tsun ti, lo' si'i nu tu'hua um uta tique' um, can' cha' culyoon 'in um tu'huan.

¹⁷ Si'yana 'un nchcui' um: Huare' lca hua sca nu cuilyiya', lo' qui'an na ndi'in 'in hua, ñi sca na a ndiya lyijyi 'in hua. Una 'tnan ca um, ¿ta a jlyo ti' um si'yana lca um sca nu ngunan' tso' 'in Ndiose, sca nu ti'i ña'an chendyu 'in, nu cuityin', sca nu cunan' ti?

¹⁸ Can' cha' taan sca cha' tiyaa 'in um si'yana xi'i um na oro ndi'in 'ñan, nu cua' ngüi lo'o quii', lo' ca cuilyiya' um, a cunta xi'i um te' mten nu co' um, a taa um cha' jyi'o 'in um lo'o ña'an nda'an cunan' ti um, lo' su'hua um rmiyu quiloo um si'yana tyu'hui xaa 'in um.

¹⁹ Nan' tla cha' nchcuin' lo'o nchgaa nu n'ni 'tnan 'in, lo' nji'in 'in xa nu si'i ña'an n'ni, can' cha' taa um juesa lo' xitsa'an um cha' tiyaa 'in um.

²⁰ Ña'an jan ñi, nan' ndon tuna'an lo' nchcuin' lo'o um, cha' nde'en nu cu'ni cunta cha' nu nchcuin', lo' sla cusya 'in, nan' sten lo' tsatlyu cu siin lo'o can'.

²¹ Nu cu'ni canan lo'o cha' re, can' nu taan cha' cuiya' hcua sca se'en ti lo'on se'en ndlon tñan, tsaña'an nu cua' m'nin canan lo' yten tucuan sca

se'en ti lo'o Stin se'en ndlo ñi tñan.

²² Nchгаа nu ne 'in cha' re, cu'ni cunta cha' nu nchcui' Espíritu lo'o nchгаа ta jun ta'a na.

4

Xa cu'ni tnu jun 'in Ndiose la ni' cuaan

¹ Xacan' mxina'an, lo' na'an nducua la sca tuna'an la ni' cuaan, lo' culoo cha' nu ycu' can' ngune tsaña'an ne sca cuhuii, lo' juin 'ñan: Ycuen nde re, lo' nan' culo'on 'in nchгаа cha' nu ntsu'hui cha' tsato'o chcu' nu nguiaa nde loo re.

² Cui' xaa ti can' mtsa'an yu'hui Espíritu 'ñan, lo' ncuca chcan' 'ñan ndon sca yca xlya se'en nchca cuiya' cha' la ni' cuaan, loo yca xlya can' nducua sca nu nducua.

³ Tloo nu nducua can' chcan' na tsaña'an nchca ti' sca quee nu naan jaspe lo'o cornalina, tyi'iin se'en nducua can' ndon sca cunan taa nu chcan' tsaña'an nchca ti' sca quee nu naan esmeralda.

⁴ Tyi'iin se'en nchca cuiya' cha' can' ndon tsa cla nducua jacua yca xlya, loo can' nducua tsa cla nducua jacua qui'yu cula nu lco' te' mten, lo' nducua corona oro quee.

⁵ Se'en nchca cuiya' cha' can' mdyisnan ndyuhui lo' ngune tyi'yu, a cunta ngune scasca la cueen, lo' nde loo la can' nducua tsa cati quii' ndiquin, nu lca tsa cati espíritu 'in Ndiose.

⁶ Cui' can' su sca se'en xeen, lo' nduhui na tsaña'an nchca ti' tyi'a tujo'o nu chacui' cunan, cui' ti tyi'iin sii' se'en nchca cuiya' cha' can' ndon jacua nu lo'o ca, lo' scaña'an ti nducua quiloo nde loo lo'o nde chon'.

⁷ Nu culoo can' ña'an tsaña'an nchca ti' cuichi, nu cua' nchca tucua can' ña'an tsaña'an nchca ti' bta, nu cua' nchca snan can' ña'an tloo tsaña'an nchca ti' tloo yu qui'yu, lo' nu cua' nchca jacua can' ña'an tsaña'an nchca ti' cui'ya nu nducui.

⁸ Ta'a jacua nu lo'o can' nducua tsa scua jlyu'hue cunda scaa, lo' scaña'an ti nducua quiloo jlyu'hue can' nde chon' lo'o nde ni', tla lo' cucha a ndla' ti' can' nchcui': —Ñi nu Luhui la, ñi nu Luhui la, ñi nu Luhui la, scati Ndiose X'nan na nu tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in—, ñi nu cua' ndi'in ti' culoo, lo'o cua' ñii, lo' ndi'in ñi tsala xaa.

⁹ Lo' jacua nu lo'o can', cunda scaa ya' xa n'ni tnu 'in ñi nu nducua can', cui' xa nguila lo'o 'in ñi lo' ndyaa xu'hue 'in ñi nu lo'o ca tsala xaa,

¹⁰ lo'o ta'a cla nducua jacua qui'yu cula can' ndyi'ya xtyin' tloo ñi nu nducua can', lo' ngui'ni tnu 'in ñi nu lo'o ca tsala xaa, lo' ndyi'in tyaa can' corona oro 'in se'en nducua ñi, lo' nchcui':

¹¹ 'Un Ñi X'nan hua, 'un ntsu'hui suun 'in um cu'ni tnu hua 'in um, lo' cula lo'o hua 'in um, ntsu'hui suun 'in um chcuun um nchgaa loo cha' cuiya', si'yana cui' um mtñan um nchgaa loo na, lo' si'ya cha' tsu'hue mdo'o tiquee um ndi'in na lo' nguiaa' na.

5

Slya' 'in Ndiose ntsu'hui cha' sla quityi

¹ Ñi nu nducua can' na'an nducua sca quityi yaa' ñi tso' cueen 'in ñi, chcuun tso' quityi can' ngua'an scua na, lo' tsa cati se'en nchcun tsa na.

² Na'an sca angujle nu tla la ti', lo' nchcui' cueen: ¿Ti ca nu ntsu'hui cha' cuiya' 'in sla quityi re nchgaa se'en nchcun tsa na?

³ Ñi sca tucui lo' a jui cha' cuiya' 'in sla 'in na, ñi la ni' cuaan lo' ñi loo chendyu re, uta nde 'ya la 'in chendyu re, ñi nu cu'ni quii ti' 'in na lo' a jui.

⁴ Nan' lyee 'a ynan si'yana a tucui nu jui cha' cuiya' 'in sla quityi can' lo' chcui' 'in na, uta cu'ni quii 'in na.

⁵ Una sca qui'yu cula can' juin 'ñan: A cunan 'a. Ña'an jan ñi, nu lca Cuichi ta nten 'in Judá, nu mdo'o loo ta nten 'in Davi, can' nu cua' m'ni canan lo' jui cha' cuiya' 'in sla quityi cua, ta'a cati se'en nchcun tsa na.

⁶ Mxina'an, lo' tlu'hue la se'en nchca cuiya' cha' can', cui' tlu'hue la se'en ndon jacua nu lo'o ca can'. Tlu'hue la se'en nducua qui'yu cula can', ncuca chcan' 'ñan ndon tsaña'an nchca ti' sca Slya' nu cua' ngujui yuhua', lo' nducua cati yca que, lo' ndi'in cati quiloo nu lca cati espíritu 'in Ndiose nu cua' ngua'an tñan ñi sca chcui chendyu.

⁷ Can' nu msñi quityi nu nducua yaa' ñi, tso' cueen 'in ñi nu nducua can'.

⁸ Xa nu cua' msñi quityi can', ta'a jacua nu lo'o ca can', tsatlyu lo'o cla nducua jacua qui'yu cula can', cui' xaa mdyi'ya xtyin' tloo ñi nu lca Slya' can'. Nchgaa can' nducua cuhuii nu naan arpa yaa', lo'o copa oro se'en ntsu'hui na nu ndiquin tloo Ndiose, lo' cha' can' lca na cha' nu nchcui' lyi'o jun 'in Ndiose, nchgaa nu mdo'o hui 'in ñi.

⁹ Nchgaa can' nguila tu'hua sca jyiin nu cui ti, lo' nchcui': 'Un ntsu'hui suun 'in um xñi um quityi cua lo' sla um 'in na, si'yana lo'o tne um msi'i

um 'in hua xa yjui ne' 'in um, se'en nu ca na sñe' Ndiose nu mdo'o loo nchgaa ta nten, lo'o nu nchcui' xca loo cha', cui' nu mdo'o quichen suhue ti lo'o quichen tnu.

¹⁰ M'ni um cha' si'yana ca na sca quichen nu tucua tloo Ndiose 'in, lo' tsatlyu culo na tñan lo'o ñi tsala xaa.

¹¹ Xa mxina'an ngune 'ñan ycui' qui'an angujle nu ndi'in tyi'iin sii' ñi nu nducua can', se'en ndi'in jacua nu lo'o ca can', cui' se'en nducua cla nducua jacua qui'yu cula can', lo' millon angujle lca can',

¹² lo' nchcui' cueen: Cui' Slya' nu yjui ne' 'in ntsu'hui suun 'in chcuan nchgaa loo cha' cuiya', scati ñi lca ñi nu cuilyiya' la, tiyaa la ñi, lo' tla la cha' 'in ñi, scati ñi cuaan la nscua cha' 'in ñi, ntsu'hui suun 'in ñi caja nu cu'ni tnu 'in ñi lo' cula lo'o 'in ñi.

¹³ A cunta ngune 'ñan ycui' nchgaa nu ndi'in la ni' cuaan, lo'o loo chendyu re, lo'o nde 'ya la 'in chendyu re, lo'o tyi'a tujo'o, tsatlyu lo'o nchgaa na nu mtñan Ndiose, lo' nchcui' can': Scati ñi nu nducua can' lo'o ñi nu lca Slya', ntsu'hui suun 'in ñi caja nu cula lo'o 'in ñi, scuena cuaan 'in ñi, cu'ni tnu 'in ñi, lo' scati ñi tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in ñi tsala xaa.

¹⁴ Lo' jacua nu lo'o ca can' nchcui': Amen. Ta'a cla nducua jacua qui'yu cula can' mdyi'ya xtyin' tsaya' ngu'ya ti'in tloo la lyuu, lo' m'ni tnu 'in ñi nu lo'o ca tsala xaa.

6

Cha' 'in quityi nu nhcun tsa

¹ Na'an xa msla ñi nu lca Slya' culoo se'en nhcun tu'hua quityi can', lo' jacua nu lo'o ca can', cui' sca

can' ngune 'ñan ycui' cueen tsaña'an ne tyi'yu, lo' juin: Cuan lya nde re lo' ña'an.

² Xacan' mxina'an lo' na'an sca cuiyu mten, lo' nu nducua chon' 'in lyi'ya sca quilyaa, a cunta jui nu mdaa sca corona nducua que can', mdo'o nguiaa lo'o cha' tnu tiquee 'in si'yana cu'ni canan.

³ Xa msla ñi nu cua' nchca tucua se'en nchcun can', ngune 'ñan ycui' nu cua' nchca tucua nu lo'o ca can', lo' juin: Cuan lya nde re lo' ña'an.

⁴ Mdo'o xca cuiyu nga'á, lo' nu nducua chon' 'in jui nu mdaa cha' cuiya' 'in si'yana xisuun 'in nten chendyu se'en nu cujui ta'a ne', lo' jui nu mdaa sca spada tlyu nducua yaa' can'.

⁵ Xa msla ñi nu cua' nchca snan se'en nchcun can', ngune 'ñan ycui' nu cua' nchca snan nu lo'o ca can', lo' juin: Cuan lya nde re lo' ña'an. Mxina'an, lo' na'an sca cuiyu mta, lo' nu nducua chon' 'in lyi'ya sca cuiya' sca'.

⁶ Tlu'hue la se'en ndi'in jacua nu lo'o ca can', ngune 'ñan jui nu ycui': Sca kilo trigo ntsu'hui lyoo na tsaña'an siya' nguso sca tsaan. Cui' tsacua ntsu'hui lyoo snan kilo cebada. Una a nchca cha' cu'ni lyi'un ceite lo'o vino.

⁷ Xa msla ñi nu cua' nchca jacua se'en nchcun can', ngune 'ñan ycui' nu cua' nchca jacua nu lo'o ca can', lo' juin: Cuan lya nde re, lo' ña'an.

⁸ Mxina'an, lo' na'an sca cuiyu cutsi, nu nducua chon' 'in lyi'ya nii Cha' Ndyija, lo' nducui ncha'an se'en lca Hades 'in can'. Jui nu mdaa cha' cuiya' 'in si'yana cujui nten sca nscan chendyu lo'o spada, ta caja bju'ñan ne', uta lo'o quicha, ta cujui 'ni la 'in ne'.

⁹ Xa msla ñi nu cua' nchca ca'yu se'en nchcun

can', lo' se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose, can' na'an cusya 'in nchgaa nu cua' ngujui si'ya cha' 'in Ndiose nu mda'an ycui' lo'o nten.

¹⁰ Nhcui' cueen can': Ñi X'nan hua, 'un ñi nu Luhui la, lo' ñi ndi'in cha' 'in, ¿la ñi xaa cu'ni cuiya' um cha' 'in nten chendyu, lo' xu'hua lyi'ya' um 'in ne' loo nu mslo ne' tne hua?

¹¹ Jui nu mdaa te' mten nu yco' can', lo' jui nu ycui' lo'o si'yana quita tsalja nu ta'a nchgaa la ña'an jun nu ntsu'hui cha' cu'ni ne' 'in, ta'a ya qui'an ti' jun lo' m'ni jun tñan 'in Ndiose.

¹² Mxina'an xa msla ñi nu cua' nchca scua se'en nhcun can', lo' mdyisnan nguñan lyee ya', lo' cucha nguinu tla loo na tsaña'an nchca ti' sca te' mta, lo' coo' nguinu nga'á na tsaña'an nchca ti' tne.

¹³ Cuii nu nducua ni' cuaan nguilo na tsaña'an nchca ti' nguilo mti higo xa nchca cui'in lo'o juesa.

¹⁴ Ni' cuaan mxkun' na tsaña'an nchca ti' sca quityi, lo' a la 'a ncuca chcan' na, a cunta mcha'an tucua qui'ya, cui' cuaña'an mcha'an ti'in yuu ngutyi nu ndi'in tlu'hue la loo tyi'a.

¹⁵ Nchgaa yu nu lca ree ndi'in loo chendyu re, lo'o nu lyi'ya tñan, nu cuilyi'ya', nchgaa que 'in sindatu, lo'o nu tnu cha' cuiya' ntsu'hui yaa', a cunta lo'o nguso nu cua' msi'i ne' 'in lo'o nu ngui'ni tñan cha' 'in ti, yu'hui cutsi' can' tuquee uta lja quee tnu nu nducua sii' qui'ya.

¹⁶ Ndeña'an nhcui' can' lo'o qui'ya lo'o quee tnu: —Cho'o ti'in um chon' hua—, si'yana a ña'an tloo hua 'in ñi nu nducua loo yca xlya cua, ñi a qui'ni ca'an 'in hua lo'o cha' nsin' ti' nu ntsu'hui tiquee ñi nu lca Sly'a' cua.

¹⁷ Si'yana cua' mdiyaa tsaan nu culyoo ñi cha'

nsin' ti' nu ntsu'hui tiquee ñi, ¿lo' ti nu ti' tca tyon loo cha' re?

7

Cha' 'in 144,000 nu cha'an cuiya' 'in

¹ Chon' nde'en can' na'an ndon tsa jacua angujle, cunda scaa can' ndon scaa nscan chendyu, lo' a ndaa ya' ca cui'in loo chendyu re, ñi loo tyi'a tujo'o, uta se'en nducua yca tnu.

² A cunta na'an xca angujle nu nguia nchcuen luhua' se'en nhcua cucha, lo' lyi'ya can' cuiya' 'in Ndiose, ñi nu lo'o ca, lo' ycui' cueen lo'o jacua angujle nu ndon can', cui' nu cua' jui cha' cuiya' 'in cu'ni ti'i loo chendyu lo'o tyi'a tujo'o,

³ lo' nhcui': A cu'ni um ti'i loo chendyu uta loo tyi'a tujo'o lo' ñi lo'o yca, lja nu ti' lyijyi ca'an tyaa na cuiya' tuchcan nchgaa nu lca nguso 'in Stina Ndiose.

⁴ Ngune 'ñan ycui' tsala nu cua' nga'an cuiya' 'in: Cui' sca ciento ntsu'hui tucua yla ntsu'hui jacua mii nten loo nchgaa ta nten 'in ne' Israel.

⁵ Loo ta nten 'in Judá mdo'o tsa tichcua mii nu cua' nga'an cuiya' 'in. Loo ta nten 'in Rubén mdo'o cha tichcua mii nu cua' nga'an cuiya' 'in. Loo ta nten 'in Gad mdo'o cha tichcua mii nu cua' nga'an cuiya' 'in.

⁶ Loo ta nten 'in Aser mdo'o cha tichcua mii nu cua' nga'an cuiya' 'in. Loo ta nten 'in Neftalí mdo'o cha tichcua mii nu cua' nga'an cuiya' 'in. Loo ta nten 'in Manasés mdo'o cha tichcua mii nu cua' nga'an cuiya' 'in.

⁷ Loo ta nten 'in Simeón mdo'o cha tichcua mii nu cua' nga'an cuiya' 'in. Loo ta nten 'in Leví mdo'o

cha tichcua mii nu cua' nga'an cuiya' 'in. Loo ta nten 'in Isacar mdo'o cha tichcua mii nu cua' nga'an cuiya' 'in.

⁸ Loo ta nten 'in Zabulón mdo'o cha tichcua mii nu cua' nga'an cuiya' 'in. Loo ta nten 'in See mdo'o cha tichcua mii nu cua' nga'an cuiya' 'in. Loo ta nten 'in Benjamin mdo'o cha tichcua mii nu cua' nga'an cuiya' 'in.

Cha' 'in qui'an jun nu lco' te' mten

⁹ Chon' nde'en can' na'an, ndyijyin ya' qui'an nten ndi'in nu a tucui 'a ti' tca cua 'in, nu mdo'o nchgaa quichen tnu lo'o quichen suhue ti, nu mdo'o loo nchgaa ta nten, nu nchcui' xca loo cha', nguio' ti'in jun nde loo se'en nchca cuiya' cha' can' lo'o tloo ñi nu lca Slya', lo' lco' jun te' mten lo' yaa' jun nducua lca' quiñan,

¹⁰ lo' nchcui' cueen jun: Ñi nu nducua se'en nchca cuiya' cha', scati Ndiose 'in na lo'o ñi nu lca Slya' ntsu'hui cha' cuiya' 'in culo laa ñi 'in nten chendyu.

¹¹ Nchgaa angujle 'in Ndiose nguio' ti'in tyi'iin se'en can', cui' se'en nducua qui'yu cula lo'o jacua nu lo'o ca can', lo' mdyi'ya xtyin' angujle can' tsaya' ngu'ya ti'in tloo la lyuu, cui' se'en nchca cuiya' cha' can', lo' m'ni tnu 'in Ndiose,

¹² lo' nchcui': Amen. Ntsu'hui suun 'in Stina Ndiose caja nu cu'ni tnu 'in ñi lo' cula lo'o 'in ñi, scati ñi tiyaa la ñi, lo' ntsu'hui suun 'in ñi caja nu tyaa xu'hue 'in ñi, scuén cuaan 'in ñi, scati ñi tla la cha' 'in ñi, lo' tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in ñi tsala xaa.

¹³ Xacan' mdo'o ycui' sca qui'yu cula can', lo' juin 'ñan: Nchgaa nu lco' te' mten re, ¿tucui lca lo' la mdo'o re?

¹⁴ Mxcuen 'in can': Ñi X'nan hua, 'un jlyo ti' um. Lo' juin lo'on: Nde nu mdo'o lja se'en nchca cha' tnu, cua' nguiten ste' re lo' nguinu mten na 'in si'ya tne ñi nu lca Slya'.

¹⁵ Can' cha' nguio' ti'in jun se'en nducua Ndiose, lo' nducua tloo ñi 'in jun tla lo' cucha ni' lyaa 'in ñi, lo' ñi nu nducua se'en nchca cuiya' cha' can', tyi'in tyaa te' na'an 'in se'en ndi'in jun.

¹⁶ —Ñi a ntsu'hui 'a cha' ti' quite' ti' can', ñi a quityi 'a ti', lo' a quii 'a ti' can' tique' si'yana a qui'ni 'a tique' cuaan 'in—,

¹⁷ si'yana ñi nu lca Slya' nu ndon tlu'hue la lja se'en nchca cuiya' cha' can', —chu'hui ñi cunta 'in lo' tsa lo'o ñi 'in se'en nducua tyi'a nu ndaa chendyu, lo' Ndiose xityi ñi tyi'a quiloo can'—.

8

Xa nguila xca ti se'en nchcun quityi

¹ Xa msla ñi nu lca Slya' nu cua' nchca cati se'en nchcun quityi can', nguinu tiin ni' cuaan tsani' tsa tlu'hue braa.

² Xacan' na'an cui' cati angujle nu ndon tloo Ndiose, lo' jui nu mdaa tsa cati cuhuii 'in.

³ Na'an mdiyaan xca angujle nu yten se'en n'ni tnu jun 'in Ndiose, lo' yaa' can' nducua sca qui'nan nu chacui' oro se'en ndyu'hui na nu ndiquin tloo Ndiose. Lo' jui nu mdaa qui'an na nu squin ni' can' si'yana tya cula na lo'o cha' nu nchcui' lyi'o jun 'in Ndiose, nchgaa nu cua' mdo'o hui 'in ñi, lo' squin

na loo se'en nguiaa' lo'o chacui' oro se'en n'ni tnu jun 'in Ndiose, nde loo se'en nchca cuiya' cha' can'.

⁴ Se'en nducua na can' yaa' angujle, mdo'o sñi nu mdiyaa tloo Ndiose tsatlyu lo'o cha' nu nchcui' lyi'o jun 'in ñi, nchgaa nu cua' mdo'o hui 'in ñi.

⁵ Angujle m'ni cha'an na nu nducua yaa' lo'o quii' nu ndiquin se'en n'ni tnu jun 'in Ndiose, lo' mslo 'in na loo chendyu re, mdyisnan ytsu tyi'yu lo' ngune scasca la cueen, a cunta ndyuhui lo' lyee nguñan.

Cha' 'in tsa cati cuhiii 'in Ndiose

⁶ Cati angujle nu nducua cuhiii yaa' can', cua' ndon tiyaa xicune 'in na.

⁷ Culoo angujle can' mxicune cuhiii 'in, lo' mdyisnan ngu'ya quio quee lo'o quii' nu mxitiyaa' lo'o tne, nguilo tu'hui na loo chendyu, lo' ti' chin' ti a mdiyaa tlu'hue yca nducua loo chendyu re mquin na, a cunta ña'aan quixin' nga'a mquin na.

⁸ Nu cua' nchca tucua angujle can' mxicune cuhiii 'in, cui' xaa ya yu'hui sca na nu ndiquin tsaña'an nchca ti' sca qui'ya loo tyi'a tujo'o, lo' ti' chin' ti a mdiyaa tlu'hue tyi'a can' mchca tne na.

⁹ Lo' 'ni nu ntsu'hui can' ti' chin' ti a mdiyaa tlu'hue 'in ngujui 'in, a cunta ti' chin' ti a mdiyaa tlu'hue ña'aan yca na'an nu ndi'in can' ngujlyo na.

¹⁰ Nu cua' nchca snan angujle can' mxicune cuhiii 'in, lo' la ni' cuaan mdo'o tyu sca cuii tlyu nu ndiquin tsaña'an nchca ti' sca quii' tnu, lo' ti' chin' ti a mdiyaa tlu'hue chco tlyu su loo chendyu re msñi lo'o na, cui' cuaña'an yato'o lo'o nchgaa se'en nducua tyi'a,

¹¹ lo' cuii can' naan na Tlyaa'. Ti' chin' ti a mdiyaa tlu'hue tyi'a can' ncuca tlyaa' na, lo' qui'an 'a nten ngujui ne' si'ya tyi'a can'.

¹² Nu cua' nchca jacua angujle can' mxicune cuhiii 'in, lo' mdyisnan ndyuhui' cucha lo'o cuii lo'o coo', lo' ti' chin' ti a mdiyaa tlu'hue la na nguinu tla yta na, tsa cuaña'an ngu'ya te'en xaa 'in na, tla lo' cucha.

¹³ Mxina'an, lo' ljaan sca angujle nu nducui tlu'hue la ni' cuaan, lo' ngune 'ñan nchcui' cueen can': 'Tnan ca, 'tnan ca, 'tnan ca nten ndi'in loo chendyu, si'yana cua' xicune xnan ti angujle can' cuhiii 'in.

9

¹ Nu cua' nchca ca'yu angujle can' mxicune cuhiii 'in, lo' na'an sca cuii nu mdo'o la ni' cuaan mdyu loo chendyu re, lo' jui nu mdaa sca yaa' 'in can' nu sla sca se'en qui'ñi 'a.

² Xa msla 'in na, can' mdo'o sñi tnu tsaña'an nchca ti' tu'hua horno, a ncuca chcan' 'a cucha, ñi ni' cuaan si'ya sñi nu mdo'o se'en qui'ñi can'.

³ Loo sñi can' mdo'o tsaña'an nchca ti' sco', lo' jui nu mdaa cha' cuiya' si'yana cu'ni 'in ti'i loo chendyu re tsaña'an ndijyo' sca xe'en.

⁴ Lo' jui nu ngulo tñan 'in si'yana a cu'ni ti'i lo'o ñi sca loo quixin' uta lo'o yca, cui' ca nu 'in nten chendyu ti cu'ni can' ti'i, tsalca nu a nga'an cuiya' 'in Ndiose tuchcan.

⁵ Una a jui cha' cuiya' kujui 'in ne', cui' ca nu tsa xitijin ti 'in ne' nu ti'i tsani' ca'yu coo', tsaña'an ti'i ndijyo' sca xe'en.

⁶ Xacan' lo'o tyi'an nan ne' cha' ndyija, una a la quija lyoo ne' 'in can', siya' lyee lca tiquee ne' caja ne', una cha' ndyija can' chcuca tijyo' sii' ne'.

⁷ Sco' can' ña'an 'in ña'an nchca ti' cuiyu nu cua' tsaac cusuun, lo' nducua na que 'in ña'an nchca ti' sca corona oro, lo' tloo 'in chcan' na ña'an tloo nten,

⁸ quichan' que 'in chcan' na ña'an quichan' que ne' cuna'an, lo' lyi'ya 'in ña'an nchca ti' lyi'ya cuichi,

⁹ jyan tiquee 'in nga'an sca na tsaña'an nchca ti' chcuca xeen, lo' cueen ne' jlyu'hue 'in tsaña'an ne' nguiaa cuiyu qui'an lo'o carreta nu nguiaa cusuun.

¹⁰ Nducua jyi'en 'in ña'an nchca ti' xe'en, lo' loo can' nducua cutso' 'in nu cu'ni ti'i lo'o nten tsani' ca'yu coo'.

¹¹ Lo' ree nu ndlo tñan 'in can' lca ticui' angujle nu mdo'o se'en qui'ñi can', lo' naan can' Abadón lo'o cha' hebreo, lo' Apolión ndyi'o na lo'o cha' griego.

¹² Nde culoo nu ti'i nu cua' mdijin can', una nde loo re ljaan chcuca nu ti'i can'.

¹³ Nu cua' nchca scua angujle can' mxicune cuhii 'in, lo' ngune 'ñan jui nu ycu' lja se'en nducua jacua yca que se'en n'ni tnu jun 'in Ndiose, se'en nguiaa' lo'o oro nu ndon tloo ñi,

¹⁴ lo' ndeña'an nchcui' lo'o angujle nu cua' nchca scua nu nducua cuhii yaa' can': Xtin' 'in jacua angujle nu nchcan' tu'hua chco tlyu Eufrates cua.

¹⁵ Xacan' nguitin' jacua angujle nu xtyi nta ti cha' ñi braa, ñi tsaan, ñi coo', ñi yjan tsato'o cha' re, cui' si'yana kujui 'in nten sca chcuca chendyu, lo' ti' chin' ti a mdiyaa tlu'hue ne' ngujui ne'.

16 Yu sindatu nu nducua cuiyu can' ndiyaa yu tucua ciento millon, nan' ngune 'ñan cha' re.

17 Cuaña'an na'an xñiin qui'an cuiyu can' lo'o yu nu nducua chon' 'in, lo' nchcun jyan tiquee yu lo'o chcuan xeen nu nga'á tsaña'an nchca ti' quii', a cunta cuxi' na tsaña'an nchca ti' zafiro, lo' cutsi na tsaña'an nchca ti' azufre. Que cuiyu can' chcan' na ña'an nchca ti' que cuichi, lo' tu'hua 'in ndyi'o quii' lo'o sñi lo'o azufre.

18 Cui' si'ya snan cha' nu tnu can', chin' ti a ngujui tlu'hue nten ndi'in chendyu re, si'ya quii' can', lo'o sñi, lo'o azufre nu ndyi'o tu'hua cuiyu can'.

19 Si'yana lo'o tu'hua 'in tca cu'ni 'in ti'i lo'o nten, cui' cuaña'an lo'o jyi'en 'in, si'yana lca na ña'an nchca ti' que cunaan nu tca cu'ni ti'i lo'o nten chendyu.

20 Nchgaa la ña'an nten nu a ngujui lo'o cha' tnu can', siya' cuaña'an a mscuan tloo ne' na nu mtñan yaa' ne', ñi a ngula' ti' ne' cu'ni tnu ne' 'in cui'in xa'an, lo'o lcuin oro, lcuin plata, uta nu nguiaa' lo'o chcuan, lo'o quee, lo'o yca, cui' na nu a chcan' 'in, ñi a ne' 'in, ñi a ndyi'an na.

21 Ñi a ngula' ti' ne' cha' nu ndujui ta'a ne', ñi cha' bta'a, ñi cha' nu nguiten yu'hui ne' lo'o ña'an tucui ti, uta cha' cunan.

10

Cha' 'in angujle nu nducua sca quityi lyo' ti yaa'

1 Xacan' na'an nguiaan xca angujle nu tla cha' 'in, nu mdo'o nde ni' cuaan, lo' yaan ni' ndla. Que can' ndon sca cunan taa, lo' tloo nduhui na tsaña'an nchca ti' cucha, quiya' can' lca na ña'an nchca ti' sca biye nu chacui' quii'.

² Yaa' can' nguila tucua sca quityi lyo' ti, lo' quiya' tso' cueen 'in mdi'in tyaa 'in na loo tyi'a tujo'o, lo' tso' ca 'in mdi'in tyaa 'in na loo yuu ngutyi.

³ Msi'ya cueen ña'an nchca ti' nxi'ya sca cuichi, lo' xa nu msi'ya cueen can' cui' xaa ngune ytsu tsa cati tyi'yu.

⁴ Xa nu ngulyijyi ne tsa cati tyi'yu can', ncuca tin' ca'an quityi can', una ngune 'ñan jui nu ycui' la ni' cuaan, lo' juin 'ñan: A jlya ti' cha' nu ngune ycui' tsa cati tyi'yu can', una a ca'an 'in na.

⁵ Angujle nu na'an ndon sca tso' quiya' loo tyi'a tujo'o lo' xca tso' na se'en ngutyi can', mscuen yaa' nde ni' cuaan,

⁶ lo' mdi'in tya tla sca cha' lo' m'ni tyi'ya 'in Ndiose, cui' ñi nu lo'o ca tsala xaa, —ñi nu mtñan ni' cuaan lo'o chendyu re, lo'o tyi'a tujo'o lo'o nchгаа loo na nu ndi'in 'in na—, lo' juin: Cua' mdiyaa xaa tsato'o cha' re,

⁷ xa nu angujle nu cua' nchca cati can' tyisnan xicune cuhiii 'in, xacan' ca chcan' loo cha' nu ntsu'hui cutsi' 'in Ndiose, tsaña'an cha' nu mxicyui' ñi 'in nguso 'in ñi cua' s'ni.

⁸ Nu ngune ycui' la ni' cuaan, xiya' ycui' lo'on lo' juin: Cuan lya, lo' xñi quityi lyo' ti nu nguila tucua yaa' angujle re, cui' nu ndon sca tso' quiya' loo tyi'a tujo'o lo' xca tso' na se'en ngutyi.

⁹ Yi'an se'en ndon angujle can', lo' nen lo'o cha' taa quityi lyo' ti can' 'ñan. Lo' juin xacan': Xñi 'in na lo' cu 'in na, xa nu tyisnan cu 'in na, xi na tsaña'an nchca ti' cuiñan', una xa cua' ycu 'in na, cu'ni na ti'i 'in.

¹⁰ Xacan' msñin quityi lyo' ti nu nducua yaa' angujle can', lo' ycun 'in na, tu'huan ngüi tin' xi na

tsaña'an nchca ti' cuiñan', una nin' ngüi tin' tlyaa' na.

¹¹ Lo' juin 'ñan: 'Ni cha' chcui' xiya' ña'an ntsu'hui cha' tsato'o 'in nten nu ndi'in quichen tnu lo'o quichen suhue ti, lo'o nu nchcui' xca loo cha', a cunta lo'o ree.

11

Cha' 'in tucua yu qui'yu nu chcui' lo'o nten

¹ Xacan' jui nu mdaa sca co' quii 'ñan, tsaña'an nchca ti' sca yca nu nsu'hua cuiya' ne', lo' juin lo'on: Yaa, lo' su'hua cuiya' laa 'in Ndiose lo'o se'en n'ni tnu jun 'in ñi, lo' cua cha' ñi ncuja jun ndiyoy' ti'in can'.

² Una a cu'ni cunta nde lyiya', ñi a su'hua cuiya' 'in na, si'yana can' cua' nguinu cha' tyi'an snan sti ne' gentil lja tyi'in ne' quichen nu cua' mdo'o hui 'in Ndiose tsani' tucua yla ntsu'hui tucua coo'.

³ Nan' xiycuin' 'in tucua nguso 'ñan tsani' sca mii ntsu'hui tucua ciento ntsu'hui snan yla tsaan, lo' chcui lja xacan' co' yu tsaña'an nchco' sca nu nda'an lo'o cha' xi'in.

⁴ Lca yu tsaña'an nchca ti' chcuua yca olivo, lo'o chcuua se'en nchcua quin quii' nu ndon tloo Ndiose, ñi nu ndlo tñan chendyu re.

⁵ Cha' nde'en nu nchca ti' cu'ni ti'i lo'o yu, tyi'o quii' tu'hua yu lo' kujlyo yu 'in ta'a cusuun yu, lo' cuaña'an caja nchgaa nu nchca ti' cu'ni ti'i lo'o yu.

⁶ Ntsu'hui cha' cuiya' 'in yu tucun yu ni' cuaan, lo' a qui'ya quioo tsalja nu xiycui' Ndiose 'in yu, lo' ntsu'hui cha' cuiya' 'in yu cu'ni yu cha' chca tne tyi'a, a cunta tca ca'an tñan yu quicha nu cu'ni ti'i loo chendyu re ñi ncuja ya' nchca ti' yu.

⁷ Xa nde cua' tyii tñan nu yaan yu, xacan' tyi'o 'ni la nu ntsu'hui se'en qui'ñi can', tyisnan cu'ni cusuun lo'o yu, lo' cu'ni canan kujui 'in yu.

⁸ Quinu tu'hui chcuua yu can' loquiya' quichen tnu can', cui' quichen se'en mjiyi'in ca'an ne' 'in Ñi X'nan na loo cusi, lo' ndlo'o naan ne' quichen can' Sodoma lo'o Egipto si'yana cuaña'an nguiaa cha' 'in na.

⁹ Scasca quichen can', lo'o nchgaa ta nten, lo'o nu nchcui' xca loo cha', nchgaa quichen tnu, ña'an ne' xtyi yu ngujui can' tsani' snan tsaan tlu'hue, lo' a tucui nu taa cha' cuiya' quitsi' yu.

¹⁰ Nchgaa nten chendyu ca tsu'hue chu'hui tiquee ne' si'yana ngujui yu, loo nu lyee nducui ti' ne' scasca ne' ca'an tñan ne' na nu taa xu'hue ne' 'in ta'a ne', cui' si'yana lyee mxitijin yu 'in nten nu ti'i.

¹¹ Una xa mda'a snan tsaan tlu'hue can', Ndiose mxu'hua ñi cusya 'in yu lo' mdyiton yu, ndyijyin ya' ytsen nchgaa nu na'an cha' can'.

¹² Ngune 'in yu jui sca nu ycui' cueen nde ni' cuaan, lo' juin: Ycuen um nde re. Lo' ycuen yu nde ni' cuaan sca ni' ndlaa, lo' nchgaa ta'a cusuun yu na'an cha' can'.

¹³ Xacan' mdyisnan nguñan lyee ya', lo' ngujlyo sca luhua' quichen can', lo' ngujui tsa cati mii nten. Nchgaa la ña'an nten can' ndi'in ytsen ne' lo' m'ni tnu ne' 'in Ndiose, ñi nu nducua ni' cuaan.

¹⁴ Nde tucua ta nu ti'i nu cua' mdijin, una cua' ljaan xca ta nu ti'i.

Cha' 'in cuhiii nu cua' nchca cati

¹⁵ Nu cua' nchca cati angujle can' mxicune cuhiii 'in, lo' lyee ngune cueen la ni' cuaan, lo'

nchcui': Nchгаа cha' cuiya' nu ndi'in loo chendyu re cua' mhcuan Ñi X'nan na 'in na tsatlyu lo'o Cristo 'in ñi, lo' culo ñi tñan tsala xaa.

¹⁶ Cla nducua jacua qui'yu cula nu nducua cunda scaa loo yca xlya la tloo Ndiose, cui' xaa mdyi'ya xtyin' jun tsaya' ngu'ya ti'in tloo jun la lyuu, lo' m'ni tnu jun 'in Ndiose,

¹⁷ lo' nchcui' jun: Tyaa hua xu'hue 'in um, Ndiose X'nan hua, 'un ñi nu tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in, 'un nu ndi'in ti' culoo, lo'o cua' ñii, lo' ndi'in um tsala xaa, si'yana cua' mhcuan um cha' cuiya' nu tlyu 'in um lo' mdyisnan ndlo um tñan.

¹⁸ Nchгаа nten chendyu ycuen tique' ne', lo' mtsa'an yu'hui cha' nsin' ti' tiquee um lo'o ne', cua' mdiyaa tsaan cu'ni um xñan bsya 'in nchгаа nu ngujui, cui' cuaña'an taa um cha' tsu'hue nu qui'ni ca'an 'in nchгаа nguso nu mxiycui' um 'in cua' s'ni, lo'o nu mdo'o hui 'in um, nu ngui'ni tnu 'in um, nu suhue ti lo'o nu cula, a cunta cujlyo um 'in nchгаа nu ngui'ni ti'i loo chendyu re.

¹⁹ Xacan' nguila tucua laa 'in Ndiose la ni' cuaan, lo' ncua chcan' nscua quiñan' se'en yu'hui cha' nu mdi'in tyaa Ndiose lo'o ne' Israel cua' s'ni, lo' mdyisnan ndyuhui, ngune scasca cuen, ytsu tyi'yu, mdyisnan nguñan lo' ngu'ya quio quee nu tnu.

12

Cha' 'in ne' cuna'an lo'o cunaan tlyu

¹ Ni' cuaan ncua chcan' sca cha' nu tnu, cha' 'in sca ne' cuna'an nu lco' sca te' nduhui tsaña'an cucha, ndon ne' loo coo', lo' que ne' nducua sca corona nu nga'an tsa tichcua cuii.

² Ne' cuna'an can' cua' mxilyo ña'an ne', lo' nsi'ya ti'i ne' si'yana cua' mdiyaa braa nu tyijyin yu'hui 'in ne'.

³ A cunta ncua chcan' xca cha' nu tnu ni' cuaan, cha' 'in sca cunaan tlyu nu nga'á, lo' nducua tsa cati que 'in lo'o tsa tii yca que 'in, cunda scaa que 'in nducua scaa corona.

⁴ Ti' chin' ti a mdiyaa tlu'hue cuii nducua ni' cuaan ncua qui je'en 'in, lo' mxityu 'in 'in na loo chendyu. Cunaan tlyu can' cua' ndon tiyaa, cui' ti se'en nducua ne' cuna'an nu cua' tyijyin yu'hui 'in can', si'yana cu sñe' ne' ña'aan tiyaan chendyu.

⁵ Sca cuhui' qui'yu mdi'in 'in ne' cuna'an can', yu nu culo tñan sca chcui chendyu lo'o cha' cuiya' nu tlyu, una jui nu ngulyoo sñe' ne' cuna'an can' loo chendyu re, lo' mdiyaa can' tloo Ndiose se'en nducua ñi.

⁶ Ne' cuna'an can' msnan yu'hui ne' sca se'en ngutyi, sca se'en m'ni chu'hue Ndiose tyi'in ne', can' caja nu cu'ni cunta 'in ne' tsani' sca mii ntsu'hui tucua ciento ntsu'hui snan yla tsaan.

⁷ Chon' nde'en can' mdyisnan sca cusuun la ni' cuaan, lo' sca angujle nu lca Miguel lo'o nchgaa angujle 'in, ngusuun lo'o cunaan tlyu can', lo' cunaan tlyu can' lo'o nchgaa angujle 'in cui' cuaña'an ngusuun.

⁸ Una a m'ni cunaan tlyu can' canan, ñi a jui 'a se'en tyi'in can' la ni' cuaan lo'o angujle 'in.

⁹ Jui nu ngulo 'in cunaan tlyu can' la ni' cuaan, cui' cunaan nu ndi'in cua' s'ni nu nchcui' ne' lo'o lca laxa'an lo'o Satanás, nu nda'an ñilyi'o 'in nten sca chcui chendyu, lo' ti' la ni' cuaan jui nu mxityu 'in can' lo'o angujle 'in.

¹⁰ Xacan' ngune 'ñan jui sca nu ycuí' cueen la ni' cuaan: Cua' ñii ncua chcan' loo ña'an ngulo laa Ndiose 'in nten, lo' tsala ña'an tlyu cha' cuiya' ntsu'hui 'in ñi lo'o se'en ndlo ñi tñan tsatlyu lo'o Cristo 'in ñi, si'yana cua' jui nu ngulo tso' 'in nu nsu'hua qui'ya 'in jun ta'a na tloo Ndiose, tla lo' cucha.

¹¹ Cua' m'ni jun canan 'in can' si'ya tne ñi nu lca Slya', a cunta si'ya cha' nu ñi 'in Ndiose ycuí' jun xa nu mdyaa jun cusya 'in jun siya' ti si'ya cha' can'.

¹² Can' cha' ni' cuaan, ca tsu'hue chu'hui tiquee na tsatlyu lo'o nchgaa nu ndi'in la cua, una 'tnan ca nchgaa nu ndi'in loo chendyu re lo'o nu ntsu'hui loo tyi'a tujo'o, si'yana cua' mdiyaan laxa'an se'en ndi'in um, lo' lyee nchcuen tique' si'yana jlyo ti' ti' chin' ti xaa ti' lyijyi 'in.

¹³ Una cunaan tlyu can' xa ngujlyo ti' si'yana cua' mdiyaan loo chendyu re, mdyisnan mducui ncha'an 'in ne' cuna'an nu mdi'in cuhui' qui'yu 'in can'.

¹⁴ Lo' jui nu mdaa tucua jlyu'hue 'in ne' cuna'an can', cui' jlyu'hue cui'ya tnu si'yana tca chcuí' ne' lo' chcuá' tijyo' ne' sii' cunaan can', lo' tiyaa ne' se'en caxa nu cu'ni cunta 'in ne' se'en ngutyi can' tsani' snan yjan tlu'hue.

¹⁵ Tu'hua cunaan can' mdo'o tyi'a tlya nu xilu'hua 'in ne' cuna'an can' se'en nguiaa ne'.

¹⁶ Una yuu can' mda yaa' na 'in ne' cuna'an can', nu mxiyi'o na tyi'a tlya nu mdo'o tu'hua cunaan tlyu can'.

¹⁷ Xacan' lyee la ycuen tique' cunaan tlyu can' lo'o ne' cuna'an can', mdo'o nguiaa y'ni cusuun lo'o nchgaa ta nten 'in ne', nchgaa nu nxu'hua

se'en cha' nu ndlo Ndiose tñan, lo' ndaa suun cha' 'in Jesucristo.

13

Cha' 'in tucua 'ni la

¹ Nan' ndon tu'hua ysin tujo'o, loo tyi'a can' na'an mdo'o sca 'ni la nu cati que lo' tsa tii yca que 'in, cunda scaa yca que can' nducua scaa corona, cunda scaa que can' nga'an sca nii nu ndaja 'in Ndiose.

² Lo' 'ni la can' chcan' 'in ña'an cuichi leopardo, lo' quiya' 'in tsaña'an quiya' oso, lo' tu'hua 'in tsaña'an tu'hua cuichi. Cunaan tlyu can' ticui' cha' cuiya' nu nda'an lo'o mdaa 'in can', se'en chcua culo tñan lo'o cha' cuiya' nu tlyu.

³ Na'an si'yana sca que 'ni la can' ngujui yuhua' na nu ti' chin' a ngujui ti 'in, una mchca se'en ti'i can', lo' sca hcui chendyu yuhue ti' ne' lo' mducui ncha'an ne' 'in 'ni la can'.

⁴ M'ni tnu ne' 'in cunaan tlyu can' nu mdaa cha' cuiya' 'in 'ni la can', a cunta lo'o 'ni la can' mdyisnan m'ni tnu ne' 'in, lo' nhcui' ne': ¿Ti ca nu hcua ta'a cha' 'in lo'o 'ni la re, lo' ti ca nu tca xuun lo'o 'in?

⁵ A cunta mxiyui' cunaan tlyu can' 'in 'ni la can' si'yana lo'o cha' siye' hcui' cha' nu tnu lo' taja 'in Ndiose, lo' jui cha' cuiya' 'in si'yana culo tñan tsani' tucua yla ntsu'hui tucua coo'.

⁶ Cuaña'an mdyisnan mdaja can' 'in Ndiose, yui' ca'an 'in ñi lo' mdaja ni' cuaan se'en nducua ñi lo'o nchgaa nu ndi'in can'.

⁷ Jui cha' cuiya' 'in can' si'yana xuun lo'o jun nu cua' mdo'o hui 'in Ndiose, lo' cu'ni canan 'in jun. A

cunta jui cha' cuiya' 'in si'yana culo tñan 'in nchgaa ta nten, quichen tnu lo'o quichen suhue ti, lo'o nu nchcui' xca loo cha'.

⁸ Ña'aan nten chendyu m'ni tnu ne' 'in 'ni la can', tsalca nu a nducua nii loo quityi 'in ñi nu lca Slya' nu yjui ne' 'in, cui' quityi se'en nducua nii nchgaa nu cua' jui chendyu 'in xa ti' lyijyi tñan ñi chendyu re.

⁹ Cha' ntsu'hui nu ne 'in cha' re, cu'ni cunta 'in na.

¹⁰ —Cha' ntsu'hui nu tsa lo'o ne' 'in na'an chcuan, tsaa tu can' na'an chcuan, cha' ntsu'hui nu kujui ne' 'in lo'o spada, caja tu can' lo'o spada—. Nde ca chcan' ña'an tsala ña'an ta loo nchgaa nu cua' mdo'o hui 'in Ndiose, lo' tsala ña'an ndiya qui'an ti' 'in ñi.

¹¹ Chon' nde'en la can' na'an mdo'o tucua xca 'ni la nde loo chendyu re, lo' nducua tucua yca que 'in tsaña'an nchca ti' yca que slya', una nchcui' tsaña'an nchcui' sca cunaan tlyu.

¹² Ndon lo'o can' ña'aan cha' cuiya' 'in 'ni la nu culoo can', lo' nxicu'ni 'in nten sca chcui chendyu si'yana cu'ni tnu ne' 'in 'ni la nu culoo can', cui' nu ngujui yuhua' que lo' mchca.

¹³ A cunta n'ni can' cha' nu tnu, lo' nchca ndyi'ya quii' nde ni' cuaan tloo na'an nten can'.

¹⁴ Si'ya scasca cha' nu tnu can', ñilyi'o 'in nten, cui' si'ya cha' cuiya' 'in 'ni la nu culoo can', lo' ndlo can' tñan 'in nten si'yana tñan ne' lcuin 'ni la nu culoo can', cui' nu ngujui yuhua' que lo'o spada lo' ti' mchca.

¹⁵ Lo' jui cha' cuiya' 'in su'hua cusya 'in lcuin 'ni la can', si'yana tca chcui' lcuin can' lo' cu'ni cha' caja nchgaa nu a xlya cu'ni tnu 'in.

¹⁶ A cunta m'ni canan si'yana nchгаа тucui cha'an cuiya' 'in, yaa' tso' cueen 'in ne' uta tuchcan ne', nchгаа nu suhue ti lo'o nu cula, lo'o nu cuiyyiya' lo'o nu ti'i ña'an chendyu 'in, nu lca nguso nu msi'i ne' 'in lo'o nu ngui'ni tñan cha' 'in ti.

¹⁷ Lo' a тucui 'a nu ti' tca cujuí' uta xi'i na, cha' a nga'an cuiya' 'in, cui' nii 'ni la can', uta cuiya' nu lyi'ya nii can'.

¹⁸ Nde najo'o cha' tiyaa. Nu ndyi'ya cunta tca cua cuiya' 'in 'ni la can', lo' cuiya' can' lca na cuiya' 'in nten chendyu, lo' lca na scua ciento ntsu'hui snan yla ntsu'hui scua.

14

Nguila ne' sca jyiin nu cui ti

¹ Xacan' mxina'an, lo' na'an ndon ñi nu lca Slya' sca loo qui'ya nu naan Sion, tsatlyu lo'o sca ciento ntsu'hui тucua yla ntsu'hui jacua mii yu nu cua' ngua'an nii ñi tuchcan, a cunta lo'o nii Sti ñi.

² Ngune 'ñan jui nu ycuí' la ni' cuaan, lo' ngune na tsaña'an nchca ti' ljyaan tyi'a tlya, tsaña'an ne xa ngula 'a nchu tyi'yu, lo' tyi'i nu nchcui' can' ne na tsaña'an nchca ti' xa ndla ne' cuhuii nu naan arpa.

³ Nguila yu sca jyiin nu cui ti tloo ñi nu nducua se'en nchca cuiya' cha', lo'o tloo jacua nu lo'o ca can', lo'o qui'yu cula can'. Ñi a тucui nu ncuа 'in cu'ni cha'an jyiin can', tsaloo ti sca ciento ntsu'hui тucua yla ntsu'hui jacua mii yu can', cui' nu cua' ngulo laa ñi 'in lja ta nten chendyu.

⁴ Nde yu nu nsñi cunta 'in, nu a nchca siya' qui'ni ca'an 'in ne' cuna'an. Nducui ncha'an 'in ñi nu lca Slya' nchгаа se'en nguiaa ñi. Nde yu nu mdo'o laa

lja nten chendyu si'yana ca yu nu culoo, lo' Ndiose lo'o ñi nu lca Slya' tucua tloo 'in yu.

⁵ Ñi sca cha' cuiñi a mdo'o tu'hua yu, lca yu sca nu luhui tloo Ndiose se'en nducua ñi.

Cha' nu nchcui' snan angujle

⁶ Xacan' na'an tlu'hue la ni' cuaan mducui xca angujle, lo' ljian lo'o sca suun, cui' cha' tsu'hue 'in Ndiose nu a ntsu'hui cha' tsatii, si'yana quine 'in nchgaa nten chendyu, quichen tnu lo'o quichen suhue ti, nchgaa ta nten, lo'o nu nchcui' xca loo cha'.

⁷ Nchcui' cueen angujle can': Chu'hui sca ytsen 'in um lo'o Ndiose lo' cu'ni tnu um 'in ñi, si'yana cua' mdiyaa braa nu cu'ni ñi xñan bsya. Cu'ni tnu um 'in ñi nu mtñan ni' cuaan lo'o chendyu, lo'o tyi'a tujo'o, lo'o nchgaa se'en nducua tyi'a.

⁸ Ti' ycui' xca angujle nu yaan nde chon' can': — Cua' ngujlyo, cua' ngujlyo Babilonia, cui' quichen tlyu can'—, si'yana cua' ngunan' yu'hui nten ndi'in sca chcui chendyu si'ya cha' ngunan' nu m'ni.

⁹ Nu cua' nchca snan angujle nu yaan nde chon' can' ycui' cueen: Cha' ntsu'hui nu cu'ni tnu 'in 'ni la can' uta lcuin 'in, lo' cha' taa ya' cha'an cuiya' 'in 'in tuchcan uta yaa',

¹⁰ ticui' cuaña'an Ndiose lo'o cha' nsin' ti' ntsu'hui tiquee ñi xitijin ñi 'in can' nu ti'i, se'en nu culyoo ñi cha' nsin' ti' nu mtsa'an yu'hui ni' cusya 'in ñi, lo' tyijyin can' nu ti'i loo quii' ndiquin lo'o azufre, lo' tsato'o cha' re tloo nchgaa angujle nu luhui 'in Ndiose lo'o ñi nu lca Slya'.

¹¹ Tsala xaa ntsu'hui cha' tyi'o sñi 'in nu ntsu'hui loo quii' can', scaña'an ti ndijin can' nu ti'i tla lo'

cucha, nu m'ni tnu 'in 'ni la can' uta lo'o lcuin 'in, cui' cuaña'an lo'o nu ngua'an cuiya' nii can' 'in.

¹² Nde nchca chcan' ña'an tsala ña'an nda loo jun nu cua' mdo'o hui 'in Ndiose, nchgaa jun nu nxu'hua se'en cha' nu nhcui' ñi lo' ndiya qui'an ti' 'in Jesús.

¹³ Ngune 'ñan jui nu ycu' ti' la ni' cuaan: Ca'an sca cha' nu chcuin' lo'o: Tsu'hue ca xu'hue nu caja ti' cua' ñii hcui nu nguiaa nde loo, tsalca nu ndiya qui'an ti' 'in Ñi X'nan na. Nhcui' Espíritu: Cha' ñi ca, xitñan' can' lo'o nchgaa tñan nu m'ni, si'yana cua' ncua chcan' loo tñan tsu'hue nu m'ni can'.

Xa ca cuiya' cha' 'in nten

¹⁴ Mxina'an, lo' ncua chcan' sca ndla mten, can' nducua Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan, nducua sca corona oro quee ñi, lo' yaa' ñi nducua sca bxyti cha.

¹⁵ Ni' lyaa can' mdo'o xca angujle nu nhcui' cueen lo'o ñi nu nducua loo ndla can': Tyisnan lya um lo' si'yu um, cua' mdiyaa braa quio' nchgaa na nu nducua loo chendyu, tsala ña'an cua' nguhuen na.

¹⁶ Ñi nu nducua loo ndla can' mdyisnan msi'yu ñi 'in na, lo' mxo' ñi nchgaa na nu nducua loo chendyu.

¹⁷ Mdo'o xca angujle ni' lyaa nu nducua ni' cuaan can', lo'o can' nducua sca bxyti cha yaa'.

¹⁸ Se'en n'ni tnu jun 'in Ndiose mdo'o xca angujle nu ntsu'hui cunta 'in quii', lo' cueen ycu' lo'o nu nducua bxyti cha yaa' can': Si'yu lya nchgaa stya uva nu nducui loo chendyu si'yana cua' nguhuen na.

¹⁹ Angujle can' mdyisnan msi'yu nchгаа stya uva nu nducui can', lo' msu'hua 'in na se'en nu ntsu'hui cha' culo Ndiose cha' nsin' ti' tiquee ñi lo'o uva can'.

²⁰ La tu'hua quichen can' ngulo' su'hua ñi mti uva can', lo' tlya tne nguilo 'in na tsaya' mdiyaa na se'en ntsu'hui ti tu'hua cuiyu, a cunta msnan na tsa se'en ntsu'hui lyoo snan ciento kilometro.

15

Cha' 'in angujle nu lryan lo'o cati nu ti'i

¹ Xacan' na'an xca cha' la ni' cuaan, cha' nu tnu, cha' nu kuhue ti' na, lo' na'an ndon tsa cati angujle nu lryan lo'o cha cati loo nu ti'i nu ntsu'hui cha' tyjiyin nten chendyu tiyaa xaa, si'yana lo'o cha' can' tsatii cha' nsin' ti' nu ntsu'hui tiquee Ndiose.

² A cunta na'an su ña'an nchca ti' tyi'a tujo'o nu chacui' cunan nu nducua quii' loo, lo' loo tyi'a can' ndon nu cua' m'ni canan 'in 'ni la can', si'yana a m'ni tnu can' 'in 'in uta lcuin 'in, ñi a mdaa ya' cha'an cuiya' 'in, lo' nducua cuhii nu naan arpa yaa',

³ lo' nguila can' jyiin nu yla Moisé nu lca nguso 'in Ndiose, a cunta nguila jyiin 'in ñi nu lca Slya' nu nchcui': Ndiose X'nan hua, 'un ñi nu tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in, tsala ña'an tnu tñan ngui'ni um lo' nduhue ti' hua 'in na, luhui cha' tiyaa 'in um lo' ñi ndi'in cha' 'in um, 'un nu lca Ree 'in nchгаа nu mdo'o hui 'in um.

⁴ 'Un Ñi X'nan hua, ¿ti ca nu a xicutsen ti' 'in um, lo' ti nu a cu'ni tnu 'in um? Scati um lca um ñi nu luhui lati, can' cha' ña'aan nten chendyu ntsu'hui

cha' cu'ni tnu ne' 'in um, si'yana cua' ncua chcan' loo xñan bsya nu ñi 'in um.

⁵ Chon' nde'en can' mxina'an, lo' ncua chcan' 'ñan nde ni' cuaan se'en nguila tucua tulaa se'en nscua quee nu nga'an cha' nu mdi'in tyaa Ndiose lo'o Moisé,

⁶ lo' ni' lyaa can' mdo'o tsa cati angujle nu ljian lo'o tsa cati loo nu ti'i, lco' can' te' nu tsu'hue ña'an mten nu nduhui, lo' nchcan' jyan tiquee can' lo'o cintya nu chacui' oro.

⁷ Lo' jacua nu lo'o ca can', sca can' mdaa tsa cati copa oro 'in ta'a cati angujle can', lo' mtsa'an yu'hui copa can' lo'o cha' nsin' ti' ntsu'hui tiquee Ndiose, ñi nu ndi'in tsala xaa.

⁸ Ni' lyaa can' mtsa'an yu'hui sñi nu mdo'o loo xaa 'in ñi si'ya cha' cuiya' nu tlyu 'in ñi, ñi a tucui 'a nu ti' ncua sten ni' lyaa can', cui' ca nu la mdijin ta'a cati loo nu ti'i nu yan lo'o cati angujle can'.

16

Cha' 'in copa nu mtsa'an yu'hui lo'o cha' nsin' ti'

¹ Ti' la ni' lyaa can' ngune 'ñan jui nu ycui' lo'o tsa cati angujle can': Ya lya um lo' slo ti'in um cha' nsin' ti' ntsu'hui tiquee Ndiose loo chendyu, nu ntsu'hui ni' tsa cati copa cua.

² Culoo angujle nu yaa can' mxiquilyu copa 'in loo chendyu, lo' cui' xaa mdo'o tucua quitso' 'in nten, lo' mdyisnan ngu'hua na lo' mducui cutse' 'in na, cui' ne' nu ngua'an cuiya' 'in 'ni la can' 'in lo' m'ni tnu lcuin 'in.

³ Nu cua' nchca tucua angujle can' mxiquilyu copa 'in loo tyi'a tujo'o, lo' mchca na ña'an tne ne'

cua' ngujui, lo' ngujui nchгаа 'ni ntsu'hui loo tyi'a can'.

⁴ Nu cua' nchca snan angujle can' mxiquilyu copa 'in loo tyi'a chco tlyu, lo'o se'en nducua tyi'a, ticui' cuaña'an mchca tne na.

⁵ Ngune 'ñan ycui' angujle nu ntsu'hui cunta 'in tyi'a can': Ñi ndi'in cha' 'in um, 'un Ñi X'nan hua, 'un ñi nu cua' ndi'in ti' culoo, lo'o cua' ñii, 'un ñi nu Luhui lati, si'yana tsu'hue ngui'ni cuiya' um cha' re.

⁶ Cua' ñii mdaa um tne co'o ne', loo nu mslo ne' tne 'in nu mdo'o hui 'in um, lo'o nu mxicyui' um 'in cua' s'ni, can' cha' ntsu'hui suun 'in ne' tyijyin ne' nu ti'i re.

⁷ A cunta ngune 'ñan jui xca nu ycui' la se'en n'ni tnu jun 'in Ndiose ni' cuaan, lo' nchcui': Ndiose X'nan hua, 'un ñi nu tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in, cha' ñi si'yana tsu'hue 'a n'ni um xñan bsya lo'o sca cha' nu ñi.

⁸ Nu cua' nchca jacua angujle can' mxiquilyu copa 'in loo cucha, lo' jui cha' cuiya' si'yana tsuhuen' na 'in nten lo'o quii' 'in na.

⁹ Nten nu mtsuhuen' can' mdyisnan mdaja ne' 'in Ndiose, ñi nu ntsu'hui cha' cuiya' 'in lo'o nchгаа loo nu ti'i re, lo' a mslyaa ne' tyaa ti' ne' 'in Ndiose se'en nu cu'ni tnu ne' 'in ñi.

¹⁰ Nu cua' nchca ca'yu angujle can' mxiquilyu copa 'in la se'en nducua 'ni la can', lo' ña'aan se'en ndlo can' tñan nguinu tla yta na. Nten can' loo nu lye ndu'hua 'in ne' hasta nchcu lo'o ne' tse' ne',

¹¹ lo' mdaja ne' 'in Ndiose, ñi nu nducua ni' cuaan, si'ya ti'i nu mdijin ne' lo'o se'en ntsu'hui cutse' can', ñi cuaña'an a mslyaa ne' xilo'o chon' ne' qui'ya 'in ne'.

12 Nu cua' nchca scua angujle can' mxiquilyu copa 'in loo chco tlyu Eufrates, lo' ngutyi na si'yana cua' lca su tiyaa na, xa tyijyin yu ree nu tyi'o scasca quichen luhua' se'en nchcua cucha.

13 Xacan' na'an mdo'o snan cui'in xa'an tsaña'an nchca ti' cuityi', sca can' mdo'o tu'hua cunaan tlyu can', lo' xca mdo'o tu'hua 'ni la can', lo' xca mdo'o tu'hua yu cuiñi nu nchcui' si'yana Ndiose nxiycui' 'in.

14 Cui'in can' nda'an lo'o cha' cuiya' 'in laxa'an lo' nchca n'ni cha' nu tnu, lo' nda'an xicu'ni 'in nchгаа yu ree sca chcui chendyu si'yana quio' ti'in yu cu'ni yu cusuun tsaan nu cua' mdi'in tyaa Ndiose cha', ñi nu tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in.

15 Ña'an jan ñi, nan' ljaan tsati ntyin ña'an nchca ti' sca yu cunan. Tsu'hue ca xu'hue nu ndi'in tiyaa lo'o te' nu ntsu'hui cha' co', lo' a quija lyoo cunan' ti lo' caja cha' jyi'o 'in.

16 Cui'in can' mxo' ti'in 'in yu ree, sca se'en ndlo'o naan ne' lo'o cha' hebreo Armagedón.

17 Nu cua' nchca cati angujle can' mxiquilyu copa 'in loo cui'in ti, cui' ña'an lcaa mdo'o ycui' cueen sca nu ycui' la ni' cuaan ni' lyaa 'in Ndiose, se'en nchca cuiya' cha', lo' nchcui': Nchгаа cha' re cua' lca na.

18 Xacan' mdyisnan ndyuhui lo' ngune scasca cueen, ytsu tyi'yu, a cunta lyee nguñan, tsaña'an nu nguñan can', ñi siya' lo' a nchca tsato'o cuaña'an ti' ya' nu mdyisnan mdi'in nten chendyu.

19 Quichen tlyu can' mdo'o na snan yu'hue, cuaña'an ngujlyo scasca quichen nu ndi'in sca chcui chendyu. Ndiose nguia yu'hui ti' ñi 'in quichen Babilonia nu tlyu can', mxitijin ñi 'in ne'

nu ti'i lo'o cha' nsin' ti' nu mtsa'an yu'hui tiquee ñi.

²⁰ Ngulyijyi yu'hui nchgaa yuu ngutyi nu ndi'in tlu'hue loo tyi'a tujo'o, cui' cuaña'an ñi xca qui'ya a ncuá chcan' 'a na.

²¹ Mdyisnan ngu'ya quio quee loo chendyu re nu ti'in tsa tucua yla kilo scaa na, lo' nten can' mdyisnan mdaja ne' 'in Ndiose si'ya ti'i tnu nu mxitijin ñi 'in ne'.

17

Yuhue' nu caan 'in ne' cuna'an nducun'

¹ Se'en ndon yaan sca angujle nu nchca cati can', cui' ta nu nda'an lo'o tsa cati copa can', lo' juin 'ñan: Cuan lya lo' ca cuiya' ti' tsala nu ti'i ljaan chon' ne' cuna'an nu lyee la nducun' cua, cui' nu nducua loo tyi'a tlya cua,

² cui' ne' cuna'an nu cua' yten yu'hui lo'o nchgaa ree nu ndi'in loo chendyu re, a cunta ña'aan nten chendyu cua' ngunan' yu'hui ne' si'ya cha' ngunan' nu m'ni ne'.

³ Xacan' mtsa'an yu'hui Espíritu 'ñan lo' ya lo'o angujle 'ñan sca se'en ngutyi, lo' na'an nducua sca ne' cuna'an chon' sca 'ni la nu nga'á, lo' ña'aan chon' 'in nga'an cha' nu ndaja ne' 'in Ndiose, lo' nducua cati que 'in lo' nducua tsa tii yca que 'in.

⁴ Ne' cuna'an can' lco' ne' sca te' cuaa nu mxitiyaa' lo'o colo nga'á, lo' ncuá tsu'hue ne' lo'o chacui' oro, lo'o quee nduhui, a cunta lo'o chcan' quee nu mten. Nducua sca copa oro yaa' ne' nu mtsa'an yu'hui lo'o cha' ngunan' 'in ne', cui' cha' nducun' nu ngui'ni ne' lo'o nten chendyu.

⁵ Tuchcan ne' nga'an sca nii, cui' cha' nu ntsu'hui nchcun, lo' nchcui' na: Quichen Babilonia nu tlyu

can', lca na jyi'an nchgaa ne' cuna'an nducun', suun nchgaa cha' ngunan' nu nchca loo chendyu re.

⁶ Ne' cuna'an can' lyee cu'hui ne' lo'o tne nu mslo ne' 'in nu mdo'o hui 'in Ndiose, cui' tne nu nguilo si'ya cha' 'in Jesús, lo' xa na'an cha' can' ndyijyin ya' yuhue tin'.

⁷ Angujle can' juin 'ñan: ¿Ñi cha' nduhue ti'? Nan' quitsan' 'in nchgaa ña'an ndi'in cha' 'in ne' cuna'an re, a cunta lo'o ña'an ndi'in cha' 'in 'ni la nu ljian lo'o 'in ne', cui' 'ni nu nducua cati que lo' nducua tsa tii yca que 'in.

⁸ 'Ni la nu na'an can' mdi'in 'in sca co' xaa, una cua' ñii a la 'a ne cueen 'in, una cua' nchcui cuii' cha' tyi'o 'in se'en ntsu'hui 'in se'en qui'ñi can', lo' tsa'a 'in se'en ntsu'hui cha' jlyo 'in. Nten nu a nga'an nii loo quityi 'in Ndiose, se'en nducua nii nchgaa nu cua' jui chendyu 'in xa nu ti' lyijyi tñan ñi chendyu, cuhue ti' ne' xa ña'an ne' 'ni la can', cui' 'ni nu mdi'in sca co' xaa, siya' cua' ñii a la 'a ne cueen 'in, una xiya' ntsu'hui cha' ca chcan' loo 'in.

⁹ Nde cha' nu qui'ya cunta nten nu tiyaa: Tsa cati que can' lca na tsa cati qui'ya se'en nducua ne' cuna'an can',

¹⁰ a cunta lca na cha' 'in tsa cati ree, ca'yu can' cua' mdijin cha' 'in, lo' xca can' ti' ndlo tñan cua' ñii, una xca can' ti' lyijyi tyi'o ton, lo' xa nu caan ntsu'hui cha' culo tñan sca co' xaa.

¹¹ Lo' 'ni la nu mdi'in sca co' xaa, nu a la 'a ne cueen cua' ñii, lo'o can' lca nu cua' nchca snu', cui' loo ta 'in tsa cati ree tyi'o ton can', una tsato'o quinan'.

¹² Tsa tii yca que nu na'an can' lca tsa tii ree nu

ti' lyijyi chcuan cha' cuiya', una tsani' sca braa culo can' tñan tsatlyu lo'o 'ni la can'.

¹³ Sca cha' ti 'in ta'a tsa tii ree can', lo' taa cha' cuiya' 'in 'ni la can' si'yana culo 'in tñan.

¹⁴ Lo' 'ni la lo'o ree can' xuun lo'o ñi nu lca Slya', una cu'ni ñi canan si'yana lca Ñi X'nan nchgaa tucui, lo' lca ñi Ree nu tlyu lati, lo' tsalca nu msi'ya ñi 'in, nu ngulohui ñi 'in, lo' ñi ndi'in cha' 'in, can' nu tyi'in lo'o ñi xacan'.

¹⁵ Ti' juin la angujle 'ñan: Tyi'a tlya nu na'an se'en nchcua ne' cuna'an nducun' can', lca na nten qui'an, quichen tnu lo'o quichen suhue ti, lo'o nu nchcui' xca loo cha'.

¹⁶ Tsa tii yca que nu na'an nducua 'in 'ni la can', can' nu ña'an ti'i 'in ne' cuna'an nducun' can', lo' xnu 'in ne' loo cha' jyi'o, cujlyo 'in lo' tiquin 'in ne'.

¹⁷ Ndiöse mdu'hui tiquee ree can' cu'ni tsaña'an nu nchca ti' ñi, lo' sca cha' ti 'in nchgaa can' si'yana taa cha' cuiya' culo 'ni la can' tñan, lo' cuaña'an tsa quiñan tsaya' nu tsato'o cha' nu cua' mdi'in tyaa Ndiöse.

¹⁸ Ne' cuna'an nu na'an can' lca na cui' quichen tnu nu ndlo tñan 'in nchgaa ree sca chcui chendyu.

18

Xa ngujlyo Babilonia

¹ Chon' nde'en can' na'an mdo'o xca angujle nde ni' cuaan nu nda'an lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu, lo' ña'aan chendyu msti xaa 'in.

² Nchcui' cueen can': —Cua' ngujlyo, cua' ngujlyo quichen Babilonia, cui' quichen nu tlyu can'—, xtyi cui'in xa'an ti ndon loo can' lo'o scasca loo

cui'in, lo' mchca na na'an tyi cuati loo 'ni cuityi, 'ni nchcui, 'ni chen ña'an.

³ Yato'o cha' re si'yana ña'aan nten chendyu cua' ngunan' yu'hui ne' si'ya cha' ngunan' nu ngui'ni can', a cunta nchgaa ree cua' yten yu'hui lo'o can', cui' cuaña'an ncuca cuilyiya' nu ngui'ni jyinsya loo chendyu re, si'ya cha' siye' 'in quichen can'.

⁴ Ngune 'ñan ycui' xca nu ycui' la ni' cuaan: Tyi'o um quichen cua, nchgaa 'un nu cua' mdo'o hui 'ñan, si'yana a ca ta'a lo'o um qui'ya ngui'ni ne', ñi a qui'ni ca'an 'in um yuhue' nu caan 'in ne'.

⁵ Si'yana qui'an 'a qui'ya cua' nducui ne' tloo Ndiose la ni' cuaan, lo' a njlya ti' ñi qui'ya ngui'ni can'.

⁶ Xu'hua lyiya' um 'in ne' tsaña'an nu m'ni ne' lo'o um, xitucui um cha' can' lo'o ne' tucua ta, lo' ña'an nu ngunan' su'hua ne' 'in xca tucui, cuaña'an tucua juesa xitiyaa' yuhue' nu caan 'in ne'.

⁷ Tsaña'an siye' ne' lo' mdyaa ne' 'in ne' loo cha' nducui ti', una cua' ñii xitijin um 'in ne' nu ti'i lyee ya', si'yana ndeña'an nchcui' ne': Nan' lcan nu ndlo tñan, lo' a lcan nu nguinu lo'o cha' ycui' ti, ñi a ntsu'hui cha' tijin nu ti'i.

⁸ Can' cha' tsani' sca tsaan ti ntsu'hui cha' caan nu ti'i 'in ne', cha' ndyija, cha' nduhue ti', lo'o bju'ñan, lo' tiquin ne' 'in, si'yana tlyu la cha' cuiya' 'in Ñi X'nan na nu cu'ni ñi xñan bsya 'in ne'.

⁹ Nchgaa yu ree nu nguiten yu'hui lo'o ne' nu ta'a mda'an ne' loo cha' nducui ti', ntsu'hui cha' cunan yu, lo' xi'ya yja cueen yu xa ña'an yu xtyi sñi ti ndo'o se'en ndiquin ne',

¹⁰ lo' si'yana nguitsen yu, can' cha' tijyo' ti' ndon yu na'an yu se'en ndiquin can', lo' nchcui' yu: Ti'i

ca xu'hue, ti'i ca xu'hue Babilonia, quichen tlyu nu tla 'a cha' 'in can', si'yana ni' sca braa ti ngujlyo na.

¹¹ Cui' cuaña'an cunan nchgaa nu ngui'ni jyinsya loo chendyu re, ca ti'i nga'an 'in ne' si'ya quichen can', si'yana a caja 'a nu xi'i na nu ndyujui' ne',

¹² cui' na oro, plata, quee nduhui, chcan' quee nu mten, a cunta te' nu tsu'hue ña'an, te' cuaa, te' seda, te' nga'á, a cunta scasca loo yca nu xityi'i, lo'o na nu nguiaa' lo'o lyi'ya scan 'ni, uta lo'o yca nu tsu'hue ña'an, chcuan cutsi, uta chacui' chcuan, uta lo'o quee tsu'hue ña'an nu nhcui' ne' lo'o mármol,

¹³ a cunta lo'o canela, lo'o na nu ncua tsu'hue lo'o quixin' xityi'i, lo'o na xityi'i nu ndlya' ne' ni' lyaa, lo'o mirra, olíbano, vino, ceite, quita ndyi'o jaslya, trigo, a cunta lo'o bta lo'o slya', lo'o cuiyu, carreta, a cunta lo'o nguso.

¹⁴ Nchgaa na nu lyee la ncua lca tiquee um lo'o, cua' yatii cha' 'in na, cui' cuaña'an lo'o nchgaa loo cha' cuilyiya' lo'o cha' nducui ti' cua' yatii cha' 'in na, lo' a xca 'a tsaan ti' chcuatucui um 'in na.

¹⁵ Nu ngui'ni jyinsya, cui' nu cua' ncua cuilyiya' si'ya quichen can', tijyo' ti ndon can' nan' 'ya ña'an ndiquin quichen can', nguinan ne' si'yana ti'i nga'an 'in ne'.

¹⁶ Lo' nhcui' ne': Ti'i ca xu'hue, ti'i ca xu'hue quichen tlyu cua, nu na'an cuati loo cha' cuilyiya', te' tsu'hue ña'an, te' cuaa nu mxitiyaa' lo'o colo nga'á, nu ncua tsu'hue lo'o chacui' oro, quee nduhui, lo'o chcan' quee nu mten.

¹⁷ Si'yana tsani' sca braa ti yatii nchgaa cha' cuilyiya' can'. A cunta nchgaa nu nda'an lo'o yca na'an, lo'o nten nu nguiaa ni' can', a cunta nchgaa

nu ngui'ni tñan lo'o yca na'an can', lo'o nchgaa nu ndijin yu'hui 'in loo tyi'a can', nchgaa can' tijyo' ti ndon,

¹⁸ na'an ne' ña'an ndo'o sñi se'en ndiquin can', lo' msi'ya yja cueen ne', lo' nchcui' ne': ¿Ta ti' caja xca quichen nu chcua ta'a tsaña'an nu ndon loo quichen re?

¹⁹ Msu'hua ne' yuu ta que ne' loo nu ti'i nga'an 'in ne', lo' msi'ya yja cueen ne': Ti'i ca xu'hue, ti'i ca xu'hue quichen tlyu cua, cui' nu m'ni cuilyiya' 'in nchgaa nu nda'an lo'o yca na'an loo tyi'a can', si'yana tsani' sca braa ti ngujlyo ña'aan quichen can'.

²⁰ Nchgaa 'un nu ndi'in ni' cuaan, ca tsu'hue chu'hui tiquee um, cui' cuaña'an nchgaa 'un nu ndiya qui'an ti' 'in Ndiöse, lo'o 'un nu ngua'an tñan ñi 'in tsa ycui' cha' tsu'hue 'in ñi, tsatlyu lo'o 'un nu mxiycui' ñi 'in cua' s'ni, si'yana Ndiöse cua' m'ni cuiya' ñi cha' 'in quichen can', si'ya ña'an nu m'ni ne' lo'o um.

²¹ Xacan' sca angujle nu tla cha' 'in msñi sca quee tlyu ya', tsaña'an nchca ti' sca quee ndiyo ne' trigo, lo' nguun 'in na loo tyi'a tujo'o, lo' juin: Ndeña'an ntsu'hui cha' jlyo Babilonia, quichen tlyu can', ñi xca tsaan lo' a la 'a quine cueen na.

²² Ñi xca ti cueen lo' a ntsu'hui 'a cha' ti' quine se'en ndi'in um, ñi cuhiii, ñi arpa, uta cuhiii quii, ñi xca jyiin a quine 'a se'en ndi'in um, ñi xca tñan n'ni yu cuityi, uta se'en ndiyo ne', lo' a quine 'a na.

²³ Ñi xca quii' lo' a ca chcan' 'a se'en ndi'in um, ñi a la 'a ti' quine cha' caja cuilyi'o ne'. Sca chcui chendyu mscua cueen cha' 'in nu m'ni jyinsya lo'o um, lo' nguñilyi'o um 'in ne' si'ya cha' bta'a can' 'in

um.

²⁴ Cui' si'ya um jui nu mslo tne yu nu mxiycui' Ndiose 'in cua' s'ni, lo'o nu ya qui'an ti' 'in ñi, nchgaa nu cua' yjui um sca chcui chendyu.

19

Xa cu'ni tnu jun 'in Ndiose la ni' cuaan

¹ Chon' nde'en can' ngune 'ñan la ni' cuaan, lo' nchcui' cueen nten qui'an can': ¡Aleluya! Scati Ndiose X'nan na tca culo laa ñi 'in nten, lo' ntsu'hui suun 'in ñi caja nu cu'ni tnu 'in ñi, scuen cuaan cha' 'in ñi, scati ñi tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in ñi,

² si'yana tsu'hue n'ni cuiya' ñi cha' 'in nten lo'o cha' nu ñi, cua' m'ni ñi xñan bsya 'in ne' cuna'an nu lyee la nducun' can', ne' nu m'ni coo' 'in nten chendyu lo'o cha' nducun' can' 'in, lo' cua' mxitijin Ndiose 'in ne' nu ti'i si'ya tne nu mslo ne' 'in nu lca nguso 'in ñi.

³ Xiya' ycui' nten can': ¡Aleluya! Tsala xaa ntsu'hui cha' tyi'o sñi se'en ndiquin ne' cuna'an can'.

⁴ Cla nducua jacua qui'yu cula can', lo'o jacua nu lo'o ca can', cui' xaa mdyi'ya xtyin' lo' ngu'ya ti'in tloo la lyuu tloo Ndiose se'en nchca cuiya' cha' can', m'ni tnu 'in ñi, lo' nchcui': ¡Amen! ¡Aleluya!

⁵ Se'en nchca cuiya' cha' can' jui sca nu ycui': Cu'ni tnu um 'in Stina Ndiose nchgaa 'un nu lca nguso 'in ñi nu ja'an 'in ñi, nu xuhue ti lo'o nu cula.

⁶ Ngune 'ñan tsaña'an ne se'en ndi'in nten qui'an, tsaña'an nchca ti' lyyaan tyi'a tlya, lo'o xa ngula 'a nchu tyi'yu, lo' nchcui': ¡Aleluya, si'yana Ndiose X'nan na, ñi nu tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in ndlo ñi tñan!

⁷ Chcui ti' na lo' ca tsu'hue chu'hui tiquee na, cu'ni tnu na 'in Ndiose, si'yana cua' mdiyaa braa caja cuilyi'o ñi nu lca Slya', lo' cua' ndon tiyaa nu ca cuilyi'o ñi.

⁸ Cua' m'ni ñi cha' si'yana co' can' te' nu tsu'hue ña'an mten, nu luhui lo' nduhui, lo' te' can' lca tñan tsu'hue nu ngui'ni nchgaa nu cua' mdo'o hui 'in ñi.

Xa cu siin ñi nu lca Slya' lo'o cuilyi'o ñi

⁹ Lo' juin angujle can' 'ñan: Ca'an cha' re: Tsu'hue ca xu'hue nchgaa nu qui'ni ca'an 'in tsa se'en caja cuilyi'o ñi nu lca Slya', lo' cu siin lo'o ñi. Ti' juin la angujle can': Nde cha' nu ñi ca 'in Ndiose.

¹⁰ Nan' mdyi'ya xtyin' tloo angujle can' si'yana cu'nin tnun 'in, una juin 'ñan: Ña'an jan ñi, a cu'ni cuaña'an, lo'on nan' ta'a lca na nguso 'in Ndiose, lo'o nchgaa la ña'an jun nu ndaa suun cha' 'in Jesús. Can' cha' 'in Ndiose cu'ni tnu, si'yana cha' nu nchcui' Jesús ntsa'an yu'hui cusya 'in nchgaa nu nxiycui' Ndiose 'in.

Cha' 'in ñi nu nducua cuiyu mten

¹¹ Xacan' na'an nguila tucua ni' cuaan, lo' ncu chcan' sca cuiyu mten, lo' nu nducua chon' 'in can' naan: Ñi ndi'in cha' 'in, lo' Nchcui' cha' nu ñi. Tsu'hue n'ni cuiya' ñi cha', a cunta ñi ndi'in cha' 'in ñi tsaña'an nu nxuun ñi.

¹² Quiloo ñi chcan' na tsaña'an nchca ti' quii' ndiquin, lo' qui'an 'a corona nducua que ñi, lo' nga'an sca nii nu a tucui nu ndyu'hui lyoo, cui' ca nu scati ñi jlyo ti' ñi cha' can'.

¹³ Lco' ñi sca te' tucuin nu mda'an tne, lo' naan ñi: Ycha' Ndiose.

14 Nchгаа nu ngui'ni cusuun nu mdo'o nde ni' cuaan, nducui ncha'an 'in ñi lo' nducua can' cuiyu mten, lco' can' te' nu ndyijyin ya' tsu'hue 'a ña'an mten lo' luhui.

15 Tu'hua ñi ndyi'o sca spada nu cha, nu cu'ni ti'i lo'o nten sca chcuí chendyu, lo' tla culo ñi tñan 'in ne', cu'ni ñi xñan bsya 'in ne' ña'an nchca ti' xa ndlo su'hua ne' mti uva se'en tyi'o vino, si'ya cha' nsin' ti' nu mtsa'an yu'hui tiquee Ndiose, ñi nu tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in.

16 Nga'an sca cha' 'in ste' ñi lo'o sii' ndan ñi, lo' nchcuí na: Scati Ree nu tlyu lati, scati X'nan nchгаа tucuí.

17 Xacan' na'an sca angujle nu ndon loo cucha, lo' ycui' cueen lo'o nchгаа 'ni nu nchcuí ni' cuaan: Quiaan um lo' xo' ti'in ta'a um, lo' cu siin um na nu cua' mdi'in tyaa Ndiose tloo um:

18 Cunan' yu ree, cunan' x'nan sindatu, cunan' yu nu tla la cha' 'in, a cunta lo'o cunan' cuiyu, cunan' yu nu mducua chon' 'in, cunan' nchгаа nten, lo'o nu lca nguso nu cua' msi'i ne' 'in, lo'o nu ngui'ni tñan cha' 'in ti, cunan' yu cula lo'o nu suhue ti.

19 Na'an si'yana nguio' ti'in 'ni la can' lo'o nchгаа yu ree tsatlyu lo'o nchгаа sindatu 'in yu, si'yana xuun lo'o ñi nu nducua cuiyu can' lo'o nchгаа sindatu 'in ñi.

20 Una 'ni la can' nguinu 'in, a cunta nguinu yu cuiñi nu nchcuí si'yana Ndiose nxiycuí 'in, yu nu m'ni scasca cha' nu tnu cunta 'in 'ni la can', cuaña'an nguñilyi'o yu 'in nchгаа nu ngua'an cuiya' 'in, cui' nu m'ni tnu lcuin 'ni la can'. Chcuaa can' ña'an lo'o jui nu nguun 'in loo tiyo' quii' nu

ndiquin lo'o azufre.

²¹ Nchgaa la tucui can' ngujui lo'o spada nu ndyi'o tu'hua ñi nu nducua cuiyu can', lo' nchgaa 'ni nu nhcui can' ycu cula' 'in cunan' ne' ngujui can'.

20

Cha' 'in sca mii yjan

¹ Xacan' na'an nguiaan sca angujle nu mdo'o nde ni' cuaan, lo' lyi'ya can' yaa' nu nsla se'en nu qui'ñi can', a cunta nducua sca carena yaa'.

² Msñi 'in cunaan tlyu can', cui' cunaan nu ndi'in cua' s'ni nu nhcui' ne' lo'o lca laxa'an lo'o Satanás, lo' mscan' 'in cunaan can' tsani' sca mii yjan,

³ lo' nguun 'in 'in se'en qui'ñi can', lo' mducun tla 'in na lo' mjyi'in ca'an sca cuiya' 'in na, si'yana a cuñilyi'o 'a 'in nten chendyu tsani' sca mii yjan, la xacan' quitin' 'in lo' tyi'an 'in ti' chin' xaa.

⁴ Xacan' na'an tyun yca xlya se'en nducua nu cua' mhcuan cha' cuiya' nu cu'ni xñan bsya, a cunta na'an nchgaa nu ngujui nu msi'yu ne' yni, si'ya cha' nu ya qui'an ti' 'in Jesús, lo' si'yana mda'an ycui' jun cha' tsu'hue 'in Ndiose, cui' jun nu a m'ni tnu 'in 'ni la can', ñi lcuin 'in, ñi a ngua'an cuiya' can' tuchcan jun uta yaa' jun. Mdyiqui'o jun lo' ngulo jun tñan lo'o Cristo tsani' sca mii yjan.

⁵ Nde jun nu m'ni ca'an 'in mdyiqui'o culo nducua la. Nchgaa la ña'an nu ngujui can' mdyiqui'o la xa nu cua' mda'a sca mii yjan.

⁶ Una tsu'hue ca xu'hue nchgaa jun nu qui'ni ca'an 'in tyiqui'o culo nducua la, si'yana can' nu mdo'o hui 'in Ndiose, ñi a qui'ni ca'an 'a 'in jun lo'o nu cua' nchca tucua cha' ndyija, cui' ca nu

tucua tloo Ndiose lo'o Cristo 'in jun nchgaa xaa, lo' tsatlyu culo jun tñan lo'o ñi sca mii yjan.

⁷ Xa nu ta'a sca mii yjan, ntsu'hui cha' lyaa nu lca Laxa'an se'en ntsu'hui nchcun,

⁸ lo' cuñilyi'o 'in nchgaa nten nu ndi'in sca chcui chendyu, cui' nu lca Gog lo'o Magog, se'en nu xo' ti'in ta'a lo' cu'ni cusuun, lo' nten nu quio' ti'in can' tyi'in ne' tsaña'an ndi'in ysin tujo'o.

⁹ Ña'aan xeen chendyu mdo'o ne', msu'hua lo'o ne' se'en nguio' ti'in nchgaa nu mdo'o hui 'in Ndiose lo'o quichen nu ta'a la 'in ñi, una Ndiose mdyi'ya ñi quii' nu ngujlyo 'in ne'.

¹⁰ Laxa'an nu nguñilyi'o 'in ne', jui nu nguun 'in loo tiyo' quii' nu ndiquin lo'o azufre, cui' se'en ntsu'hui 'ni la lo'o yu nu nchcui' cha' cuiñi can', can' tyijyin nu ti'i tla lo' cucha tsala xaa.

Xa ca xñan bsya 'in nten chendyu

¹¹ Na'an se'en ndon sca yca xlya tlyu nu mten, lo'o ñi nu nducua can', nde loo se'en nducua ñi ngulyijyi yu'hui ni' cuaan lo'o chendyu re, lo' a la 'a ngune cueen na.

¹² Xacan' na'an nchgaa nu cua' ngujui, nu cula lo'o nu suhue ti, ndon can' tloo Ndiose, lo' m'ni ñi cha' nguila nchgaa quityi nscua tloo ñi, a cunta nguila xca quityi se'en nducua nii nten nu cua' jui chendyu 'in. Lo' nu ngujui can' ncua cuiya' cha' 'in cua' ña'aan tñan m'ni tsaña'an cha' nu nducua loo quityi can'.

¹³ Tyi'a tujo'o mdyaa na 'in nchgaa nu ngujui loo na, a cunta se'en ndyi'an ne' ngujui, lo'o se'en lca Hades mdyaa can' 'in nchgaa nu ngujui, lo' ncua xñan bsya 'in can' cunda scaa cua' ña'aan tñan m'ni.

14 Cha' ndyija can' lo'o se'en lca Hades jui nu nguun 'in loo tiyo' quii'. Nde lca nu cua' nchca tucua cha' ndyija.

15 Tsalca nu a nscua nii loo quityi se'en nducua nii nu cua' jui chendyu 'in, jui nu nguun 'in loo tiyo' quii'.

21

Ni' cuaan lo'o chendyu nu cui ti

1 Chon' nde'en na'an xca ni' cuaan lo'o xca chendyu nu cui ti, si'yana ni' cuaan lo'o chendyu nu mdi'in ti' culoo, a la 'a ngune cueen na, cui' cuaña'an lo'o tyi'a tuj'o'o.

2 Nan' yu Xuhua, na'an nguiaan quichen nu mdo'o hui 'in Ndiose, cui' Jerusalén nu cui ti, nu mdo'o se'en nducua Ndiose la ni' cuaan, cua' lca ncu tsu'hue na tsaña'an nchca ti' sca xen nu cua' caju cuilyi'o.

3 Ngune 'ñan jui nu ycui' cueen la ni' cuaan: Ña'an jan ñi, nde nu lca na'an 'in Ndiose —se'en tyi'in ñi lo'o jun tsatlyu, nu ca quichen 'in ñi, cui' Ndiose tyi'in lo'o jun lo' ca ñi Ndiose 'in jun—.

4 Xityi ñi tyi'a quiloo jun, lo' a ña'an 'a jun cha' ndyija, ñi a ntsu'hui 'a cha' ti' qui'ya tu'hua tiquee jun uta cunan jun, ta tyijyin jun nu ti'i, si'yana cua' mdijin nchgaa cha' nu ncu ti' culoo.

5 Ñi nu nducua se'en nchca cuiya' cha' can', juin ñi: Ña'an jan ñi, Nan' ngui'nin cuin nchgaa loo cha'. Lo' juin ñi 'ñan: Ca'an cha' re, si'yana lca na cha' nu ñi lo' a cu'ni tucua ti' um lo'o na.

6 Ti' juin la ñi: Cua' lca cha' re. Nan' lcan letra Alfa lo'o Omega, nan' la ña'an cua' ndi'in ti' culoo, lo' a ntsu'hui cha' tsatii cha' 'ñan. Cha' nde'en nu

nguityi ti', nan' taan tyi'a co'o can' xu'hue ti, se'en nducua tyi'a nu ndaa chendyu.

⁷ Nu cu'ni canan, qui'ni ca'an 'in lo'o nchgaa cha' tsu'hue re, lo' nan' can Ndiose 'in, lo' ca can' sñen' nan'.

⁸ Una tsalca nu ntsen, nu a ndiya qui'an ti', nu nducun' lo'o nu ndujui nten, yu nu nguiten yu'hui lo'o ña'an tucui ti, a cunta ne' bta'a, nu ngui'ni tnu 'in lcuin jo'o, cui' cuaña'an lo'o nchgaa nu cuiñi, can' nu qui'ni ca'an 'in loo tiyo' quii' nu ndiquin lo'o azufre se'en cua' nchca tucua cha' ndyija.

Cha' 'in Jerusalén nu cui ti

⁹ Se'en ndon yaan sca angujle nu nchca cati can', cui' ta nu nda'an lo'o tsa cati copa nu mtsa'an yu'hui lo'o tsa cati loo nu ti'i, lo' juin 'ñan: Cuan lya lo' culo'on 'in se'en ndon xen nu lca cuilyi'o ñi nu lca Slya'.

¹⁰ Xacan' mtsa'an yu'hui Espíritu 'ñan, lo' ya lo'o angujle 'ñan sca loo qui'ya cuaan, lo' ngulo'o 'ñan se'en ndi'in sca quichen tlyu, cui' Jerusalén nu mdo'o hui 'in Ndiose, na'an nguiaan na lo' mdo'o na la se'en nducua Ndiose la ni' cuaan,

¹¹ lo' mtsa'an yu'hui na lo'o xaa 'in Ndiose. Nduhui na tsaña'an nchca ti' sca quee nu ndyijyin ya' tsu'hue ña'an, tsaña'an nduhui quee jaspe nu nducui xaa.

¹² Tnu tu'hua lo'o nu ntsu'hui nchcun quichen can' lo' cuaan na, tichcua tulo'o 'in na, cunda scaa tulo'o can' ndon scaa angujle, lo' ta'a tichcua ta nten Israel nga'an nii scaa tulo'o can',

¹³ snaan tulo'o can' nducua na ta'a jacua luhua' 'in quichen can'.

14 Tsa tichcua ta ndi'in suun na, lo' can' nga'an nii tsa tichcua yu ta'a mda'an ñi nu lca Slya' can'.

15 Angujle nu nchcui' lo'on nducua sca yca cuiya' nu chacui' oro yaa', si'yana su'hua cuiya' quichen can' ña'aan se'en ntsu'hui nhcun na lo'o nchgaatulo'o 'in na.

16 Quichen can' su'hua na ta'a jacua luhua' na, si'yana tsaña'an tucuin na cuaña'an nde xeen na. Angujle can' msu'hua cuiya' 'in na lo'o cuiya' nu nducua yaa', lo' ndiyaa na tucua mii ntsu'hui tucua ciento kilometro, lo' sca cuiya' ti na nde tucuin na, nde xeen na, lo'o nde cuaan na.

17 Xacan' msu'hua cuiya' angujle can' nde tnu tu'hua lo'o 'in quichen can', lo' ndiyaa na snan yla ntsu'hui ca'yu metro. Cuiya' nu yla' angujle can' lca na sca cuiya' nu tca qui'ya nten cunta.

18 Lo'o 'in quichen can' nguiaa' na lo'o quee jaspe, una quichen can' lca na chacui' oro, tsaña'an cunan nu nducui xaa.

19 Suun quee nu lca lo'o can', nguiaa' cuityi na lo'o cuati loo quee nu tsu'hue ña'an: Culoo suun can' nguiaa' lo'o quee jaspe, nu nchca tucua nguiaa' lo'o quee zafiro, nu nchca snan nguiaa' lo'o quee ágata, nu cua' nchca jacua nguiaa' lo'o quee esmeralda,

20 nu cua' nchca ca'yu nguiaa' lo'o quee ónice, nu cua' nchca scua nguiaa' lo'o quee cornalina, nu cua' nchca cati nguiaa' lo'o quee crisólito, nu cua' nchca snu' nguiaa' lo'o quee berilo, nu cua' nchca caa nguiaa' lo'o quee topacio, nu cua' nchca tii nguiaa' lo'o quee crisopraso, nu cua' nchca tixca nguiaa' lo'o quee jacinto, lo' nu cua' nchca tichcua nguiaa' lo'o quee amatista.

²¹ Ta'a tichcua tulo'o can' lca na tsa tichcua quee mten nu lca perla, cunda scaa tulo'o can' nguiaa' na lo'o scaa quee can'. Tucueen nu su loo quichen can' lca na chacui' oro, lo' nducui xaa na tsaña'an nchca ti' cunan.

²² Ñi sca laa a na'an nducua loo quichen can', si'yana Ndiose X'nan na, ñi nu tlyu la cha' cuiya' ntsu'hui 'in, lca ñi laa tsatlyu lo'o ñi nu lca Slya'.

²³ Quichen can' a 'ni cha' 'in na lo'o xaa 'in cucha uta xaa 'in coo', si'yana ycui' ca Ndiose lca ñi xaa 'in na lo'o ñi nu lca Slya'.

²⁴ Nchgaa quichen tnu nu ntsu'hui cha' tyi'o laa, tyi'an can' si'ya xaa 'in quichen can', lo' nchgaa yu ree ntsu'hui cha' tsa lo'o yu cha' tsu'hue 'in yu lo' tyaa yu cunta cha' cuilyiya' 'in yu 'in ñi.

²⁵ A ntsu'hui xaa scun tulo'o can', si'yana a ntsu'hui cha' qui'ya tla quichen can'.

²⁶ Cui' cuaña'an nchgaa quichen tnu ntsu'hui cha' tsa lo'o ne' cha' tsu'hue 'in ne', lo' tyaa ne' cunta cha' cuilyiya' 'in ne' 'in ñi,

²⁷ una ñi sca coo' a sten quichen can', cui' cuaña'an lo'o nu ngui'ni scasca cha' ngunan' uta nchcui' cha' cuiñi, cui' ca nu tsaloo ti sten nu cua' nducua nii loo quityi 'in ñi nu lca Slya', cui' nu cua' jui chendyu 'in.

22

¹ Xacan' ngulo'o angujle 'ñan se'en su sca chco tlyu nu luhui, tyi'a can' ndaa na chendyu 'in nten, nducui xaa na tsaña'an nchca ti' sca cunan, lo' tyi'a can' nducua na se'en nducua Ndiose lo'o ñi nu lca Slya'.

² Chco tlyu can' su na tlu'hue la tucueen loo quichen can', scaa tso' na nducua yca nu ndaa chendyu 'in nten, tsa tichcua loo mti ndyi'yu loo na, scaa loo mti ndyi'yu loo na cunda scaa coo', lo' lca' yca can' najo'o na 'in nten sca chcui chendyu nu cu'ni chca 'in ne'.

³ Ñi xiya' lo' a caan 'a yuhue' chon' nten ndi'in quichen can', si'yana Ndiose lo'o ñi nu lca Slya' ntsu'hui cha' culo ñi tñan se'en can', lo' jun nu lca nguso 'in ñi tucua tloo ñi 'in,

⁴ xacan' ña'an tloo ca jun 'in ñi, lo' ntsu'hui cha' cha'an nii ñi tuchcan jun.

⁵ A ntsu'hui 'a cha' ti' qui'ya tla can', ñi a 'ni 'a cha' 'in jun lo'o quii' nu tu'hui xaa 'in jun, uta xaa 'in cucha, si'yana Ndiose X'nan na tu'hui ñi xaa can', lo' taa ñi cha' cuiya' culo jun tñan tsala xaa.

Cua' nchcui cuii' cha' quiaan Cristo xiya'

⁶ Ti' juin la angujle 'ñan: A tucui nu cu'ni tucua ti' lo'o cha' re si'yana lca na cha' nu ñi. Ñi X'nan na, cui' Ndiose nu nxiycui' nguso 'in, ngua'an tñan ñi angujle 'in ñi si'yana ca cuiya' ti' nchgaa la ña'an nu lca nguso 'in ñi, cha' nu cua' nchcui cuii' cha' tsato'o.

⁷ ¡Ña'an jan ñi, nan' cua' lyaan ndla ti! Tsu'hue ca xu'hue nu xu'hua se'en cha' nu nchcui' Ndiose loo quityi re.

⁸ Nan' yu Xuhua, na'an lo' ngune 'ñan nchgaa cha' re. Xa nu ngune 'ñan lo' na'an cha' re, mdyi'ya xtyin' si'yana cu'ni tnu 'in angujle nu ngulo'o 'ñan nchgaa cha' re,

⁹ una juin 'ñan: A cu'ni cuaña'an si'yana lo'on nan' ta'a lca na nguso 'in Ndiose, lo'o nchgaa jun

ta'a na nu nxiycui' Ndiose 'in, lo'o nu nxu'hua se'en cha' nu nducua loo quityi re. Can' cha' 'in Ndiose cu'ni tnu.

¹⁰ Ti' juin la angujle can': A tucun ti'in cha' nu ycui' Ndiose nu nguinu scua loo quityi re, si'yana cua' nchcui cuii' cha' tsato'o na.

¹¹ Tsalca nten nu a ngui'ni tñan tsu'hue, tsa quiñan tu' can' lo'o cha' ngunan' 'in. Nu nducun', cu'ni tu' can' cha' nducun'. Cui' cuaña'an nu ngui'ni tñan tsu'hue, taa can' juesa cu'ni la tñan tsu'hue, lo' nu nda'an lo'o cha' tiyaa nu luhui, tsa quiñan can' tyu'hui sca chendyu nu luhui.

¹² Ña'an jan ñi, nan' cua' llyaan ndla ti, lo' lyi'yan na nu su'huan lyiyan' 'in cunda scaa tucui cua' ña'aan tñan m'ni.

¹³ Nan' lcan letra Alfa lo'o Omega, nan' la ña'an cua' ndi'in ti' culoo lo' a ntsu'hui cha' tsatii cha' 'ñan, nan' lcan ñi nu cua' ndi'in ti' culoo, lo' ndi'in tsala xaa.

¹⁴ Una tsu'hue ca xu'hue nchgaa nu nguiten ste', si'yana qui'ni ca'an 'in lo'o yca nu ndaa chendyu, lo' cuaña'an tca sten can' scasca tulo'o 'in quichen can'.

¹⁵ Una xni' quinu ton nde lyiya', tsatlyu lo'o nu bta'a, nu nguiten yu'hui lo'o ña'an tucui ti, nu ndujui nten, nu ngui'ni tnu lcuin jo'o, nchgaa nu cuiñi lo'o nu nducui ti' cha' cuiñi.

¹⁶ Nan' lcan Jesús, lo' ngua'an tñan angujle 'ñan si'yana quitsa' 'in um nchgaa cha' re, cha' nu ntsu'hui cha' ca cuiya' ti' nchgaa ta jun ta'a na. Nan' lcan ticui' ta nten 'in Davi, lo' lcan cuii nu ndu'hui xaa tsu'hue ña'an xa tlya.

¹⁷ Ndeña'an nchcui' Espíritu lo'o Cuilyi'o ñi nu lca Slya': Cuan lya um. Cui' cuaña'an chcui' nu quine

'in cha' re: Cuan lya um. Cha' ntsu'hui nu nguityi ti' tca caan, lo' nu nchca ti' co'o tyi'a nu taa chendyu 'in tsala xaa, tca co'o 'in na xu'hue ti.

¹⁸ Nan' nsu'hua tiyaan 'in nchgaa nu ne 'in cha' nu nchcui' Ndiose loo quityi re: Cha' ntsu'hui nu tya cula cha' re, Ndiose xitijin ñi 'in can' nu ti'i tsaña'an nu ti'i nu nguinu scua loo quityi re.

¹⁹ Cha' ntsu'hui nu culyijyi su'hua cha' nu nchcui' Ndiose loo quityi re, cui' cuaña'an lya ñi cha' tsu'hue nu qui'ni ca'an 'in can' nu nducua loo quityi nu ndaa chendyu 'in nten, ñi a qui'ni ca'an 'in can' lo'o cha' tsu'hue nu ndi'in loo quichen nu cua' mdo'o hui 'in Ndiose, cui' cuaña'an lo'o nchgaa la ña'an cha' tsu'hue nu nducua loo quityi re.

²⁰ Ñi nu ndaa suun cha' re nchcui' ñi: Nu cha' ñi s'ni, cua' lyaan ndla ti. Amen, cha' ñi Ñi X'nan hua Jesús, cuan lya um.

²¹ Cui' cha' tsu'hue 'in Ñi X'nan na Jesucristo quinu lo'o um nchgaa um. Amen.

El Nuevo Testamento New Testament in Chatino, Nopala

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nopala Chatino (Chatino, Nopala)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, David Niel Nellis, All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 968310150X

The New Testament

in Chatino, Nopala

© 2013, David Niel Nellis, All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

7aec2f8f-e534-559d-8dcc-b8b15d5a08dc